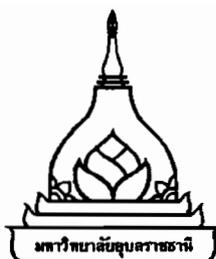

**แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**

รุจิราพร ศรีพิทยากร

**การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
พ.ศ. 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**

**GUIDELINES FOR WELFARE OF THE ELDERLY PERSONS
IN BUNG MAI SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
WARINCHAMRAP DISTRICT, UBON RATCHATHANI PROVINCE**

RUJIRAPORN SRIPATTAYAKORN

**AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
MAJOR IN PUBLIC ADMINISTRATION
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
UBON RATCHATHANI UNIVERSITY
YEAR 2012**

COPYRIGHT OF UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุ่งใหม่
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางสาวรุจิราพร ศรีพิทักษากร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนพรรณ ธานี)

..... กรรมการ
(ดร. ปกีสสร เขียวปัญญา)

..... กรรมการ
(ดร.อรทัย เตียงจินดาถาวร)

..... คณบดี
(รองศาสตราจารย์ ไชยันต์ รัชชกุล)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ อินทรประสิทธิ์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีการศึกษา 2555

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นในการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา ขอขอบพระคุณ รศ.ดร. ธนพรรณ ธาณี

ขอขอบพระคุณ ดร.ปภัสสร เขียวปัญญา และ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร ที่ท่านได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ Mr. Bob Tremayne ที่ท่านได้ให้ความกรุณาตรวจสอบความถูกต้องของการแปลบทคัดย่อ (Abstract)

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่ามาตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการจัดทำงานงานวิจัยฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณ บิดา นายบุญชู ศรีพิทยากร มารดา นางปริญญา ศรีพิทยากร รวมทั้ง พี่ น้อง เพื่อน และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่เป็นกำลังใจตลอดมา ช่วยให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ในที่สุด

(นางสาวรุจิราพร ศรีพิทยากร)

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

โดย : รุจิราพร ศรีพิทยากร

ชื่อปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพรรณ ธานี

ศัพท์สำคัญ : แนวทาง สวัสดิการผู้สูงอายุ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 2) สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และ 3) แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุ จำนวน 259 คน โดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ การคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

(1) สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมา เป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพ

(2) สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านผู้สูงอายุ คือ ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวและการคุ้มครองให้ครอบคลุมกับความต้องการของผู้สูงอายุ

(3) แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุต้องการทางด้านจิตใจ คือ ควรมีการจัดชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจ

ABSTRACT

TITLE : GUIDELINES FOR WELFARE OF THE ELDERLY PERSONS IN
BUNG MAI SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
WARINCHAMRAP DISTRICT, UBON RATCHATHANI PROVINCE

BY : RUJIRAPORN SRIPATTAYAKORN

DEGREE : MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION

MAJOR : PUBLIC ADMINISTRATION

CHAIR : ASST. PROF. THANAPAN THANEE, Ph.D.

KEYWORDS : GUIDELINES / WELFARE OF THE ELDERLY PERSON

This research aimed to study the procedures, operation, problems, and development guidelines of the management of the welfare of elderly persons in Bung Mai Sub-district administrative organization, Warinchamrap District, Ubon Ratchathani Province. The population in this study was 259 elderly persons in Bung Mai Sub-district. Data were obtained from questionnaires and analyzed by frequencies, percentages, means, and standard deviations. The study found that:

(1) The most common way to manage the welfare for the elderly persons were paid allowances and trained in health care programs, in order.

(2) Problems that were found in the welfare management of the elderly were the lacks of health benefits, revenue, recreation, social and family stability, and security.

(3) Guidelines for welfare management that were identified were mental care which included the establishment of a senior citizen's club for participation in activities.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ขอบเขตงานวิจัย	6
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	13
2.3 การจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	32
2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	35
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
2.9 กรอบแนวความคิดการวิจัย	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย	46
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	49
3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
4.2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	55
4.3 สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	59
4.4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	65
4.5 ข้อเสนอแนะ	71
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	72
5.2 อภิปรายผล	74
5.3 ข้อเสนอแนะ	78
เอกสารอ้างอิง	80
ภาคผนวก	85
ประวัติผู้วิจัย	96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	รายละเอียดของการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่	37
3.1	จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง แยกตามหมู่บ้าน	47
3.2	จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามหมู่บ้าน	49
4.1	จำนวนและคำร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
4.2	จำนวนและร้อยละ สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่	58
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี รวมด้าน	60
4.4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพปัญหา การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	61
4.5	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพปัญหาการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการบริการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	62
4.6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพปัญหาการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ การประสานงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	63
4.7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล สภาพปัญหาการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	64
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รวมด้าน	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	66
4.10	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	68
4.11	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลของแนวทาง การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	69
4.12	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุ	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2503 - 2573	2
1.2 โครงสร้างทางอายุและเพศ ของประชากรผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	3
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	45

บทที่ 1

บทนำ

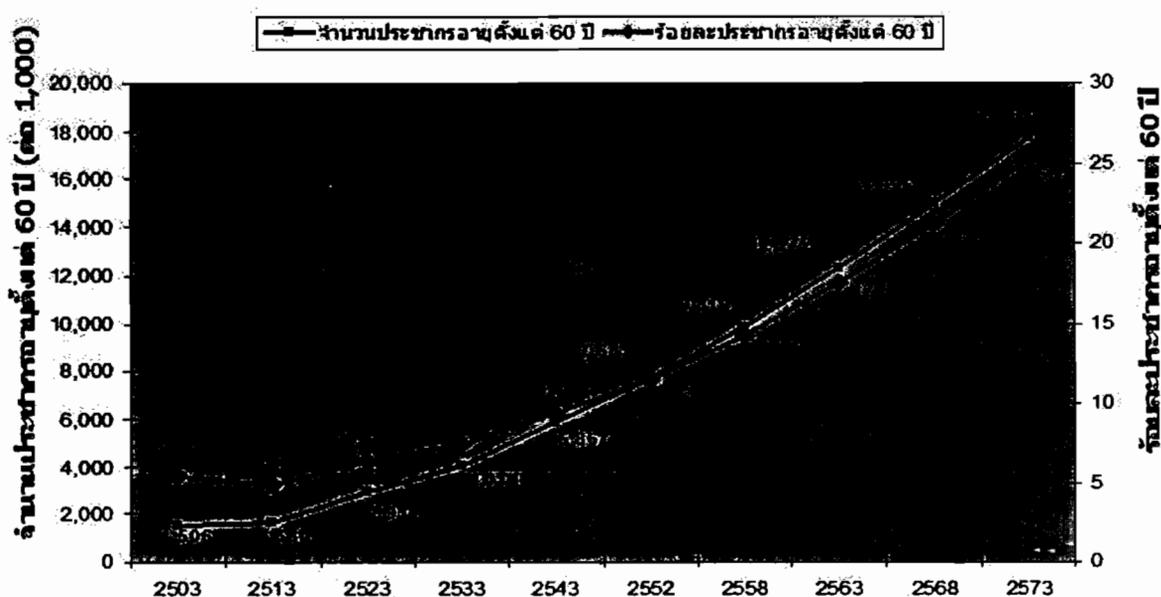
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีค่ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่นับถือผู้สูงอายุในฐานะผู้มีประสบการณ์มาก่อน และเป็นผู้ส่งสมภูมิปัญญาของท้องถิ่นในด้านต่างๆ เพื่อสืบทอดถึงบุคคลรุ่นหลัง นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังเปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของลูกหลานที่คอยให้ความอบอุ่น คำแนะนำสั่งสอนแก่บุคคลรุ่นหลังในครอบครัว แต่ปรากฏว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่ เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้ประชากรไทยมีอัตราการเจริญพันธุ์ลดลง และประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้น ปัจจัยดังกล่าวทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (อุบล วัฒนศักดิ์ภูบาล, 2553 : 1)

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมประชากรชราภาพ (ageing population) แล้ว จำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว อายุขัยเฉลี่ยของประชากรรวมและผู้สูงอายุก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ และจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552 ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากการศึกษาขนาดและแนวโน้มประชากรผู้สูงอายุจากสำมะโนประชากรประเทศไทย ระหว่างพ.ศ. 2503 - 2543 และการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2573 ดังสถิติในภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าใน พ.ศ. 2503 ประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีเพียง 1.5 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น แต่ขนาดของประชากรตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็น 7 เท่าตัว หรือประมาณ 7.6 ล้านคน ในพ.ศ. 2552 เป็นปีที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย (aging society) อย่างสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงประเทศไทยมีผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2552 : 8)

การเพิ่มขนาดและสัดส่วนประชากรสูงอายุไทย ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ระหว่างพ.ศ. 2543-2573 แสดงให้เห็นว่า อีกประมาณ 15 ปี

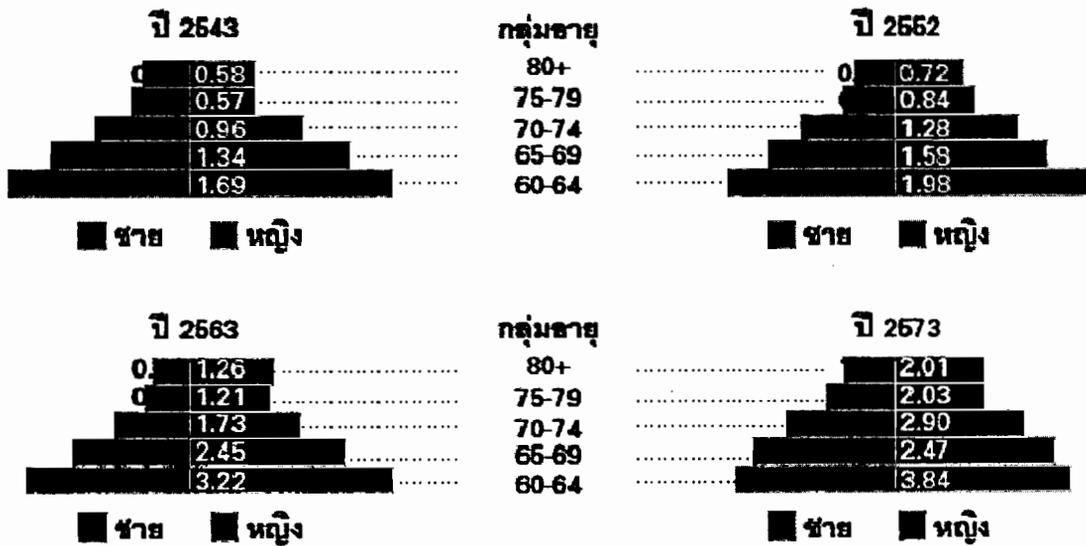
ข้างหน้า หรือใน พ.ศ. 2568 จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 14.9 ล้านคน หรือคิดเป็น 2 เท่า ของประชากรสูงอายุใน พ.ศ. 2552 และในพ.ศ. 2573 จะเพิ่มเป็นประมาณ 17.8 ล้านคน หรือคิด เป็นร้อยละ 25 (ประมาณ 1 ใน 4) ของประชากรไทยทั่วประเทศ

ภาพที่ 1.1 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2503-2573

(มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2552 : 9)

การเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุในประเทศไทย เป็นผลมาจากความจริงที่ว่า อัตราเพิ่ม ประชากรสูงอายุสูงกว่าอัตราเพิ่มประชากรรวมของประเทศ และหากศึกษาการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางเพศและอายุของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ระหว่าง พ.ศ. 2543-2573 ดังภาพที่ 2 จะพบว่า ประชากรสูงอายุในวัยปลายหรือที่มีอายุมากที่สุด (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีการเพิ่มขนาดและ สัดส่วนเร็วกว่าประชากรสูงอายุก่ออื่น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ประเทศไทยไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่ มีขนาดและสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเท่านั้น แต่ประเทศไทยยังมีการสูงอายุ ขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มของประชากรสูงอายุอีกด้วย

ภาพที่ 1.2 โครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

(มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2552 : 10)

ผู้สูงอายุมักถูกมองว่าเป็นทรัพยากรที่เสื่อมสภาพแล้ว ซึ่งต้องได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้สูงอายุ คือ แหล่งสะสมความรู้และประสบการณ์ของคนรุ่นลูกหลานที่มีศักยภาพ สามารถช่วยเหลือพัฒนาสังคมและประเทศชาติอีกกลุ่มหนึ่ง ผู้สูงอายุควรได้รับการฟื้นฟูด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ประการ คือ ในฐานะกลุ่มที่มีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นคลังปัญญาของกลุ่มชน และเป็นเรื่องของวัฒนธรรมไทย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มนี้ของประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี นำมาซึ่งความสุขทั้งกายและใจ และจะเกิดขึ้นเมื่อคนนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของคน (เกษม แก่นบุญ, 2552 : 1) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า มีความต้องการ 2 ประเภท คือ ความต้องการพื้นฐานและความต้องการขั้นสูงสุด เช่น ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน มีรายได้พอใช้ มีบริการสุขภาพที่รัฐจัดให้ มีบ้านพักอาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านสุขภาพ เช่น ได้รับความรู้ คำแนะนำจากแพทย์ พยาบาล และต้องการตรวจสุขภาพประจำปี มีความต้องการด้านสังคม ต้องการให้ชุมชนมีหน่วยงานดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ต้องการสถานที่พักผ่อนออกกำลังกาย มีความต้องการด้านจิตใจ เช่น ต้องการความเคารพยกย่องจากครอบครัวและสังคม และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านการเงินและการทำงาน เช่น ต้องการเงินช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน ต้องการการเกื้อหนุนจากลูกหลาน ต้องการให้รัฐจัดหางานให้ (เกษม แก่นบุญ, 2552 : 2)

การก้าวขึ้นสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของสังคมไทย ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วไม่น้อย ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการเตรียมมาตรการออกมารองรับอย่างทันทั่วถึง พร้อมทั้งจะก้าวทันสถานการณ์ของผู้สูงอายุ และปรับกระบวนการทัศนคติเดิมจากที่มองผู้สูงอายุว่าเป็นภาระของสังคม ทำให้เป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่สะสมมายาวนานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และจากบทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ตามสิทธิกฎหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการตอบสนองกับความต้องการ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16 (10) ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต แบะเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบัน การจัดบริการสาธารณะในด้านการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ งบประมาณ และบุคลากรบางส่วน จากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะ ตั้งแต่มาตรา 281 ถึง มาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยมีสาระสำคัญว่า รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น และได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ คือ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ มาตรา 80 (1) โดยสรุป คือ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุขการศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่ คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

จากภารกิจที่รับการถ่ายโอนและกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจเพิ่มมากขึ้น และภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ งานสวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งตามโครงสร้างของประชากร ในอีก 10-20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรกลุ่มนี้ไม่น้อยกว่า 11 ล้านคน จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคม และมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้ การจัดการทรัพยากร และบริการทางสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง รายได้รวมเงินอุดหนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จำนวน 17,220,000 บาท มีการจัดตั้งงบประมาณรายจ่าย ด้านสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ จำนวน 724 คน จำนวน 1,989,000 บาท ด้านนันทนาการ จำนวน 440,000 บาท ด้านสุขภาพอนามัย มีจัดโครงการ “แวนแคว้นผู้สูงอายุ” และ “จัดโครงการคาราวานสุขภาพเคลื่อนที่” จำนวน 80,000 บาท รวมเป็นเงินที่ใช้ในการจัดสวัสดิการ 2,503,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.55 ของจำนวนงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ มีประชากรทั้งสิ้น 8,257 คนมีผู้สูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบ 724 คน

ผู้วิจัย จึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และการจัดบริการสาธารณะด้านผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม เพียงพอ ทัวถึง และเป็นธรรม

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาวิจัยนี้ เริ่มตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินงาน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านบริการสังคม

1.4.3 สภาพปัญหาในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านบริการ ปัญหาด้านการประสานงาน ปัญหาด้านผู้สูงอายุ

1.4.4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง แนวทางที่ อบต. ควรจัดให้มี เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบถึงสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งไหม อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.5.2 ทราบถึงสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งไหม อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

1.5.3 ทราบแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งไหม อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
- 2.3 การจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

การมีอายุเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะเริ่มตั้งแต่บุคคลเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อม จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่แตกต่างไปจากวัยหนุ่มสาว ในการกำหนดช่วงแก่งการเข้าถึงความเป็นผู้สูงอายุ และการกำหนดความหมายของผู้สูงอายุนี้ ได้มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้จัดการประชุมสมัชชาโลก เรื่องผู้สูงอายุ (world assembly on aging) เมื่อ พ.ศ. 2525 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้ให้ความหมายผู้สูงอายุ คือ บุคคลทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ได้กล่าวคล้ายคลึงกันว่าในประเทศไทยนั้น พล.ต.ต อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ซึ่งเป็นผู้บัญญัติคำว่าผู้สูงอายุ เมื่อ พ.ศ. 2506 ได้บัญญัติไปในแนวทางเดียวกันกับองค์การสหประชาชาติ เนื่องจากที่ประชุมของผู้สูงอายุเห็นว่า ความแก่ หนุ่มชรา ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดและเครื่องชี้คั่น กับทั้งไม่สมควรใช้คำว่าผู้ชรา เพราะจะทำให้รู้สึกหดหู่ จึงให้ใช้คำว่าตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาโดยให้หมายถึงผู้ที่มิอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความเสื่อมของร่างกายตามสภาพ มีกำลังถดถอย เชื่องช้า หรือเป็นผู้ที่มีโรค สมควรจะได้รับการช่วยเหลือ

อุปการะ โดย พล.ต.ต. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ (สมนึก แสงเขียว, 2544 : 9)

- (1) เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- (2) เป็นผู้ที่มีความเสื่อมสภาพ มีกำลังถดถอย เชื่องช้า
- (3) เป็นผู้ที่สมควรให้ความอุปการะ
- (4) เป็นผู้ที่มีโรค ควรได้รับการช่วยเหลือ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พุทธศักราช 2546 ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ คือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553 : 1) และผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต และเป็นวัยเสื่อมถอยทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยนับอายุตามปีปฏิทินสากล (สราวุธ โสมะทัต, 2552 : 5)

กรมประชาสงเคราะห์ (2530 : 11) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง การพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงอายุไข เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของสิ่งมีชีวิต ประกอบด้วย กระบวนการเสื่อมโทรม โดยเริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิจนตาย กระบวนการนี้ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพและจิตวิทยาสังคมเช่นเดียวกันกับ ความหมายในพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2532 : 115) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ชรา” ว่า “แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม” “ชราภาพ” หมายถึง “ความแก่ด้วยอายุ ความชำรุดทรุดโทรม”

สุธีรา นุ้ยจันทร์ (2530 : 10) ได้สรุปว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย จิตใจ และด้านหน้าที่ทางสังคม ซึ่งแต่ละคนจะปรากฏอาการเสื่อมถอยแตกต่างกัน บางคนดูชราภาพเพราะสุขภาพไม่ดี บางคนชราภาพเพราะการสูญเสียงาน การที่ใช้เกณฑ์ 60 ปี หรือ 65 ปี กำหนดให้เป็นผู้สูงอายุนั้นไม่สามารถวัดได้ตายตัว บางคนแม้จะอายุ 60 ปี หรือ 65 ปี แต่ก็ยังแข็งแรงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ อายุจึงไม่ได้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน แต่ก็สามารถระบุช่วงอายุได้และการสูงอายุมีหลายมิติ กล่าวคือ มีการสูงอายุตามวัย ซึ่งถือปีปฏิทิน การสูงอายุตามสภาพร่างกาย เกิดจากประสิทธิภาพในการทำงานของอวัยวะลดลง การสูงอายุตามสภาพจิตใจเป็นการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ความจำ การเรียนรู้ การสูงอายุตามสภาพสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของสังคม (อนันท์ นิลเลิศ, 2551 : 6)

ฉัฐพงศ์ อนุวัตรรชรงค์ (2540 : 11) การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ จะมีมิติทางเวลา เป็นความสูงอายุตามปีปฏิทิน โดยนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป และบอกได้ทันทีว่าใครมีอายุมากหรือน้อยเพียงใด มิติการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ ความจำ การรับรู้ การเรียนรู้และเขาว์ปัญญา และมิติทางสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่และสถานภาพของผู้สูงอายุ

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545 : 541) ได้แบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุเป็น 4 ช่วง ดังนี้

(1) วัยสูงอายุตอนต้น (the young old) ช่วงอายุ 60-69 ปี เป็นช่วงที่ต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เป็นภาวะวิกฤติหลายด้าน เช่น การเกษียณอายุ การเสียชีวิตของญาติสนิท หรือคู่ครอง รายได้ลดลง การสูญเสียบทบาททางสังคม โดยทั่วไป ช่วงอายุนี้บุคคลยังคงแข็งแรง แต่อาจต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะรู้จักปรับตัว ช่วงนี้เป็นช่วงที่ยังมีสมรรถภาพด้านต่างๆ มาก การปรับตัวควรใช้แบบ engagement คือ ยังร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมทั้งในและนอกรอบครัว

(2) วัยสูงอายุตอนกลาง (the middle age old) ช่วงอายุ 70-79 ปี เป็นช่วงที่เริ่มเจ็บป่วย เพื่อนและสมาชิกในครอบครัว เริ่มเสียชีวิตมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมน้อยลง ซึ่งเป็นการปรับตัวแบบ disengagement คือ การเลิกเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

(3) วัยสูงอายุมาก (The old old) ช่วงอายุ 80-89 ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุช่วงนี้จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยาก เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนอายุช่วงนี้ต้องมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น แต่ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยังกระตุ้นความที่สมรรถภาพในแง่ต่างๆ ตามวัย (both privacy and stimulating) ความสูงอายุระยะนี้ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าวัยที่ผ่านมา

(4) วัยสูงอายุมากๆ (the very old old) ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีอายุระดับนี้ มีจำนวนค่อนข้างน้อย เป็นระยะที่มักมีปัญหาด้านสุขภาพมาก ผู้ที่อายุอยู่ในระดับนี้ ควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องแข่งขัน ควรทำกิจกรรมที่ตนพอใจและอยากจะทำ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ได้ผ่านวิกฤติต่างๆ ของชีวิตมาแล้ว ช่วงนี้จะเป็นคาบแห่งความสุขสงบ พอใจในตนเอง

สรุป ประเทศไทยยอมรับกันแล้วว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นผู้มีความเสื่อมถอย ทрудโทรมทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม จึงจำเป็นต้องได้รับความเอาใจใส่ทั้งจากคนในครอบครัว และได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ จัดสวัสดิการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตในบั้นปลายที่มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ

วัยสูงอายุ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ และทางด้านสังคม (สุทิน อ้นอุบล, 2541 : 15)

2.1.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย (biological change) ของผู้สูงอายุมักจะเกิดจากความเสื่อมโทรมของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย คนชราอยู่ในวัยสุดท้ายของชีวิต สภาพร่างกายจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เป็นได้ชัดจากรูปลักษณะภายนอกของคนชรา เช่น ตาฝ้า สายตาวาวหูตึง ฟันร่วงหลุดไป ผมหงอก ผมร่วงผิวหนังเหี่ยวขนตกระ แห้ง มีสีเปลี่ยนไปเป็นสีเหลืองหรือ

น้ำตาล ร่างกายเริ่มเสื่อมลง เตี้ยลง น้ำหนักลดลง คนชราบางคนอาจหลังโก่ง หรือหลังเอียง และนอกจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายแล้ว คนชรายังมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการเคลื่อนไหวของอวัยวะร่างกายตลอดจนการรับรู้สิ่งต่างๆ ช้าลง ประสาทต่างๆ เริ่มทำงานไม่เต็มที่ ความดันโลหิตต่ำลง จิตใจก็อ่อนเพลีย มีความสนใจสุขภาพของจนลดน้อยลง มีความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองแก่แล้ว ร่างกายอ่อนแอสุขภาพไม่ดี และอาจเกิดโรคต่างๆ ตามมาได้ง่าย

2.1.2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ (psychological change) การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการผิดปกติของระบบประสาทซึ่งเกิดมาจากเนื้อเยื่อของสมองทำงานผิดปกติ เซลล์ของสมองเสื่อมตามธรรมชาติ เนื่องมาจากออกซิเจนที่มาเลี้ยงสมองมีจำนวนน้อยลง และเนื้อสมองถูกทำลาย ความผิดปกตินี้เกิดได้ทั้งชนิดฉับพลันและชนิดเรื้อรัง เช่น ความเจ็บป่วย การเสื่อมของระบบต่างๆ ของร่างกาย ทำให้เกิดความวิตกกังวลจากการสูญเสีย ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เช่น เพื่อนฝูง บทบาทในการเป็นหัวหน้าครอบครัวและสังคม ทำให้มีความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ไร้ประโยชน์ สูญเสียความภาคภูมิใจ หวาดระแวงเกี่ยวกับการเจ็บป่วย กลัวความตาย กลัวถูกทอดทิ้ง มีอารมณ์เศร้าหมอง หมกมุ่นใจ ว้าวุ่น หงุดหงิด เบื่อสิ่งต่างๆ และเรียกร้องความสนใจ เป็นต้น

2.1.2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม (Social change) ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเกษียณอายุ ทำให้มีเวลามากขึ้น การกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่เคยทำลดลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสูญเสียสถานภาพและบทบาททางสังคม รู้สึกว่าตนเองด้อยคุณค่า การสมาคมกับเพื่อนฝูงผู้ร่วมงานน้อยลง ทั้งยังทำให้ขาดรายได้จากเดิมที่เคยมีอยู่ ประกอบกับการเปลี่ยนทางครอบครัว โดยเมื่อลูกๆ เจริญเติบโตมีครอบครัวเป็นของตนเอง ก็ต้องการสร้างครอบครัวใหม่ บุคคลในครอบครัวที่เคยอยู่ด้วยกันก็แยกย้ายกันไป ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุจึงต้องเผชิญกับความสูญเสียมากขึ้น มองโลกในแง่ร้าย ซึมเศร้าและสิ้นหวัง ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพจิต และเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคจิตในวัยชราได้

2.1.3 แนวคิดความต้องการของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นปัจเจกชนของตน จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นคุณสมบัติที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ หรือเฉพาะของผู้สูงอายุ ซึ่งจะพบในผู้สูงอายุแต่ละคนแตกต่างกันไป ดังนั้น ความต้องการของผู้สูงอายุจึงแตกต่างกันและหากไม่ได้รับการตอบสนองย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ความต้องการของผู้สูงอายุ นักวิชาการ ได้เสนอไว้ ดังนี้

(1) ความต้องการพื้นฐานคือความต้องการสากลที่ผู้สูงอายุในโลกต้องแสวงหาให้ได้มาเท่ากับเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้สูงอายุไม่ว่าจะอยู่ในสังคมวัฒนธรรมใดๆก็ตามจากการสำรวจความต้องการพื้นฐานในวัฒนธรรมต่างๆกันอาจจะสรุปได้ว่าผู้สูงอายุในโลกต่างมีความต้องการตรงกันที่จิตใจกล่าวคือผู้สูงอายุพยายามมีชีวิตอยู่นานเท่าที่จะเป็นไปได้หรืออย่างน้อยก็อยู่ไปจนกว่าความพึงพอใจในสิ่งรอบตัวนั้นไม่มีความหมายหรือเมื่อถึงแก่ความตายผู้สูงอายุพยายามรักษาพลังและศักยภาพทางร่างกายและทางสมองให้คงอยู่ให้มากที่สุดและใช้ประโยชน์จากพลังและศักยภาพดังกล่าวอย่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้ผู้สูงอายุพยายามป้องกันและธำรงไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่เคยเป็นในชีวิตวัยต้นเช่นความรู้ความชำนาญทรัพย์สินสมบัติเกียรติคุณและอำนาจ

(2) ความต้องการขั้นสูงคือความต้องการซึ่งมีลักษณะเปลี่ยนแปลงง่ายอาจเป็นความต้องการเฉพาะหน้าหรือระยะยาวหรือเป็นจุดหมายปลายทางของผู้สูงอายุเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของผู้สูงอายุและจะถูกปรุงแต่งโดยวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วยเป็นลักษณะที่เข้ากับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุซึ่งเป็นผลจากการขัดเกลาของแบบแผนและบรรทัดฐานของสังคม (พรอนันต์ กิจมันคง, 2547 : 16)

ศรีทัฬหิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์ (2534 : 59) ได้อธิบายถึงความต้องการของผู้สูงอายุดังต่อไปนี้

(1) ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว (family support) ผู้สูงอายุเมื่อถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวหรือแยกตัวอยู่คนเดียวขาดความมั่นคงทางอารมณ์และทางจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจจึงต้องหันไปพึ่งการช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์การสังคมสงเคราะห์ภายนอกครอบครัว ดังนั้นผู้สูงอายุจึงมีความต้องการสนับสนุนจากครอบครัวดั้งเดิมของตนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัวซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มอาสาสมัครองค์การภาครัฐวิสาหกิจหรือองค์การภาคเอกชนทั้งที่เป็นองค์การศาสนาและองค์การที่มิใช่ศาสนาก็ได้

(2) ความต้องการด้านการประกันรายได้โดยเฉพาะการประกันสังคมประเภทประกันชราภาพเมื่อเข้าสู่วัยชราภาพและเลิกประกอบอาชีพแล้วจะได้รับบำนาญชราภาพเพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมั่นคงปลอดภัยตามควรแก่สภาพในบั้นปลายของชีวิตไม่เป็นภาระของบุตรหลานและสังคม

(3) ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประเภทในสังคมสังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้นให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆในการพัฒนาตนเองในการปรับตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆในการปรับปรุงวัฒนธรรมและในการรักษาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจให้แข็งแรงอยู่เสมอ

(4) ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลงถ้าหากครอบครัวและสังคมได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆในครอบครัวและสังคมแล้วจะเป็นการช่วยผู้สูงอายุให้รู้จักพึ่งตนเองไม่เป็นภาระแก่สังคมในบั้นปลายของชีวิต

(5) ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ (the elderly of social needs) ได้แก่ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว กลุ่ม และสังคม (sense of belonging) ความต้องการการยอมรับและความเคารพยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัวและสังคม (sense of recognition) ความต้องการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสาขาของสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มของชุมชนและของสังคม (Sense of importance) ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัวชุมชนและสังคมและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับลูกหลานในครอบครัวและสังคมได้ (better relationships and adaptation adjustment) ความต้องการการมีโอกาสทำสิ่งที่ตนปรารถนา (sense of opportunity)

(6) ความต้องการทางกายและจิตใจ (physical and psychological needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์เพราะเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของร่างกายต้องการเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ความต้องการด้านร่างกายได้แก่ความต้องการปัจจัย 4 คืออาหาร เสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาลส่วนความต้องการด้านจิตใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้แต่รู้สึกได้ อาทิ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (security needs) โดยเฉพาะความต้องการด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยปราศจากความวิตกกังวลหวาดกลัวและการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีนอกจากนั้นยังมีความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (recognition needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัวความต้องการมีโอกาสก้าวหน้า (opportunity needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต

(7) ความต้องการทางเศรษฐกิจผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรหลานของตนเพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วยผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ทั้งนี้เพื่อตนเองจะได้มีบทบาททางเศรษฐกิจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

2.2.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม (social welfare) เป็นงานบริหารรัฐบาล ในการที่พยายามขจัดทุกข์ บำรุงสุข เพื่อความอยู่ดีกินดีของราษฎร เห็นได้เด่นชัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ ดังนั้น เราจึงควรเข้าใจความหมายของสวัสดิการสังคมก่อนว่ามีความหมายอย่างไร โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 4) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริหารทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ในที่นี้ หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมที่จัดขึ้นโดยภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคองค์กรชุมชน (ชุมชนและประชาชน) ที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตามสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุผู้สูงอายุแห่งชาติ (2544 : 4) ได้กล่าวถึงความหมายของสวัสดิการสังคมว่า หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว และพัฒนาสังคมรวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการ และบริการทางสังคมทั่วไป และระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนในระบบการจัดบริการทางสังคมในสังคมทุกระดับ และการเป็นการปฏิบัติจัดทำทั้งหลาย ไม่ว่าโดยส่วนราชการหรือเอกชน เป็นการปฏิบัติจัดทำเพื่อช่วยเหลือบุคคล ครอบครัว กลุ่มชน ชุมชน ให้มีมาตรฐานการครองชีพอันดี มีสุขภาพและสังคมอันดี โดยมุ่งให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมเดียวกัน (มลฤดี ศรีสุข, 2545 : 12) และเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคม ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ให้มีความสุขทั้งกายและใจ (มะกรีย์ ยูโซ๊ะ, 2553 : 19)

สรุป สวัสดิการสังคม หมายถึง เป็นระบบการจัดสวัสดิการที่ต้องการขจัดทุกข์ บำรุงสุข ของรัฐ เอกชนและส่วนท้องถิ่น ที่จัดกับประชาชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้

2.2.2 แนวคิดการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในไทย

การจัดสวัสดิการสังคมไทย มีพัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ตั้งแต่สมัยที่มีพระมหากษัตริย์ปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ให้ประชาชนผู้ดีมีสุขเรื่อยมาจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมไทยในปัจจุบันคำนึงถึงหลักการที่สอดคล้องกับความเป็นสากล (จินดา ถนอมรอด, 2551 : 20)

สำหรับในประเทศไทยได้ขานรับแผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นอย่างดี กล่าวคือ รัฐบาลได้เกิดแนวทางในการพัฒนาผู้สูงอายุในรูปแบบต่างๆกัน โดยมีแนวคิดพื้นฐานต่อผู้สูงอายุในปัจจุบันดังนี้คือ (อุซุกร เหมือนเดช, 2552 : 30)

(1) ผู้สูงอายุได้ทำประโยชน์แก่สังคมในฐานะ “ผู้ให้” มากกว่าครึ่งชีวิตแล้วจึงควรได้รับการตอบสนองในฐานะเป็น “ผู้รับ” จากสังคม โดยเฉพาะความชอบธรรมในสิทธิมนุษยชนที่พึงทั้งในด้านสุขภาพอนามัยการศึกษาความมั่นคงทางรายได้สังคมวัฒนธรรมและสวัสดิการสังคม

(2) ผู้สูงอายุยังมีความรู้ความสามารถลงความคิด โดยเฉพาะประสบการณ์ที่ควรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อีกมากและการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทมีส่วนร่วมในสังคมนอกจากนี้จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆด้วย

(3) ผู้สูงอายุสามารถเตรียมตัวที่จะใช้ชีวิตในวัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพได้เพียงไร ย่อมขึ้นกับผลของขบวนการอันต่อเนื่องมาแต่วัยเด็ก ในการพัฒนาความพร้อมในด้านต่างๆเช่น สุขภาพอนามัยทางกายและจิตใจ การศึกษาการประกอบอาชีพรวมทั้งการมีส่วนร่วมในสังคมของแต่ละบุคคล

(4) ผู้สูงอายุควรจะได้อยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่นได้รับความเคารพนับถือและการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานและควรลดความสำคัญในบทบาทของผู้หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

(5) ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่ได้รับการคุ้มครองดูแลจากครอบครัวจะได้รับการดูแลจากสังคม

(6) ผู้สูงอายุควรจะได้รับข่าวสารข้อมูลรวมทั้งคำแนะนำถึงวิธีการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและในกรณีเจ็บป่วยควรจะได้รับการดูแลรักษาพยาบาลนอกจากนี้ยังควรได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบๆเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงนั้นๆได้

2.2.3 แนวนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศไทยด้านการคุ้มครอง และจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อให้สอดคล้องและ

สนับสนุนตามองค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศให้ พ.ศ. 2542 เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ โดยกำหนดนโยบายผู้สูงอายุไว้ 5 ด้าน เพื่อให้เป็นกรอบในการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จนถึงปัจจุบัน (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544 : 42)

2.2.3.1 นโยบายด้านสุขภาพอนามัย ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนบริการด้านสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการป้องกันการส่งเสริมสุขภาพการวินิจฉัยโรคในระยะเริ่มต้น รวมทั้งการรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยให้ความสำคัญแก่พื้นที่ชนบทยากจน รวมทั้งการให้ความสำคัญแก่สุขภาพผู้สูงอายุโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำในระบบบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน เร่งรัดการเผยแพร่ความรู้สาธารณสุขขั้นมูลฐานทั้งในเมืองและชนบท

2.2.3.2 นโยบายด้านการศึกษา ให้มีการเร่งรัดจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการศึกษานอกระบบ ให้มีรูปแบบและเนื้อหาสาระที่ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ให้เน้นความสำคัญด้านการศึกษาเพื่อชีวิตในครอบครัว (family life education) ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลงแต่ละช่วงชีวิต

2.2.3.3 นโยบายด้านความมั่นคงของรายได้และการทำงาน ให้มีการส่งเสริมการมีพระราชบัญญัติประกันสังคมแก่ผู้สูงอายุในด้านรายได้เพื่อการยังชีพ รวมถึงการส่งเสริมกันและการสนับสนุนระบบวิธีการที่จะให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทในการทำงานตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีรายได้จากการทำงาน ในระดับที่เป็นธรรมและเพียงพอแก่การยังชีพ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ โดยเฉพาะบทบาทด้านการถ่ายทอดประสบการณ์และความชำนาญงาน

2.2.3.4 นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้มีการส่งเสริมโครงสร้างครอบครัวแบบขยาย เพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างอบอุ่นของผู้สูงอายุ โดยมีลูกหลานคอยดูแลหรือคอยดูแลลูกหลาน ให้มีการรณรงค์เสริมสร้างและปลูกฝังค่านิยมในด้านการเห็นคุณค่าของความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุ ที่สามารถจะถ่ายทอดให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ให้มีความเคารพและความกตัญญูกตเวทีต่อผู้สูงอายุ ที่ได้ประกอบคุณงามความดีต่อครอบครัวและสังคม โดยเฉพาะในด้านการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในแขนงวิชาต่างๆ รวมทั้งความรู้ในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ที่จะต้องพัฒนาให้ดำรงไว้

2.2.3.5 นโยบายด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมให้มีพระราชบัญญัติประกันสังคม ที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุในด้านสวัสดิการต่าง และขยายบริการสังคมในรูปแบบบริการผู้สูงอายุ และหน่วยสงเคราะห์ผู้สูงอายุเคลื่อนที่ให้มาก จำกัดการสงเคราะห์ในรูปแบบสถานสงเคราะห์ให้

น้อยที่สุด สำหรับเพื่อผู้สูงอายุที่ขาดที่พึ่งอย่างแท้จริงเท่านั้น และให้มีการระดมความร่วมมือจากภาคเอกชน ให้ช่วยจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ ให้เพียงพอและทั่วถึง

2.2.4 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564)

ประเทศไทย ได้มีแนวนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยการกำหนดแผนผู้สูงอายุระยะยาว มีการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา แต่ปรากฏว่าแผนผู้สูงอายุดังกล่าว ประสบปัญหาในการดำเนินงานและนำไปสู่การปฏิบัติไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินการตอบสนองนโยบายและมาตรการต่างๆ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นใน พ.ศ. 2540 ได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และได้ให้ความสำคัญของผู้สูงอายุไว้ในมาตรา 54 และมาตรา 80 (ยกเลิกเมื่อเดือนกันยายน 2549 ฉบับร่างระบุไว้ในมาตรา 52 และมาตรา 79 ตามลำดับ) ถึงภารกิจที่จะต้องมีต่อผู้สูงอายุ และใน พ.ศ. 2542 มีปฏิญญาผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุ อันเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมว่าผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพสมควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีส่วนร่วมต่อสังคม รัฐจึงได้กำหนดแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2.4.1 การเตรียมความพร้อมของประชากร เพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ครอบคลุมเรื่อง ประกันรายได้ สร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการเข้าถึงและพัฒนาการจัดบริการการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัยเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย โดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา รมรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2.2.4.2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุครอบคลุมเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยและดูแลตนเองเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุและครอบครัวส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถและส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมผู้สูงอายุที่มีศักยภาพส่งเสริมให้เกิดคลังปัญญากลางของผู้สูงอายุเพื่อรวบรวมภูมิปัญญาในสังคม ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ในสังคมส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อ และการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและ

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อ กำหนดมาตรการ แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้าง/ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณสุขปโภคสำหรับผู้สูงอายุ มีการ ออกกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนที่จัดบริการด้านที่พักอาศัยที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ

2.2.4.3 ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมเรื่อง การคุ้มครอง เรื่อง ด้านรายได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับสวัสดิการด้านรายได้พื้นฐานที่รัฐจัดให้ส่งเสริมการจัดตั้ง กองทุนในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ หลักประกันด้านสุขภาพ พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพ ที่มีคุณภาพให้ผู้สูงอายุทุกคนส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสุขภาพ และการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างทั่วถึงให้วัคซีนที่จำเป็นมาตรฐาน การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุรัฐต้องให้ อุปกรณ์ช่วยในการดำรงชีวิตประจำวันตามที่จำเป็น เช่น แว่นตา ไม้เท้า รถเข็น ฟันเทียมแก่ผู้สูงอายุ ด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุส่งเสริมสมาชิกใน ครอบครัวและผู้ดูแลให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่สมาชิกใน ครอบครัวและผู้ดูแลเกี่ยวกับการบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ระบบบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน ปรับปรุงบริการสาธารณะทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและ ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคลดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงอัตราค่า โดยสารของระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนต่างๆ ที่ลดหย่อนให้แก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภทให้ผู้สูงอายุเข้าถึง และใช้ได้ อย่าง สะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุตลอดระยะเวลา ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบสถานที่ สาธารณะปฏิบัติตามมาตรฐานสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้ จริงในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดินสาธารณะในเขตชุมชน สะดวก เหมาะสมแก่ ผู้สูงอายุและผู้พิการ จัดให้มีสวนสาธารณะและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอและเหมาะสม ปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ

2.2.4.4 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ ระดับชาติ และการพัฒนานุเคราะห์ด้านผู้สูงอายุครอบคลุมเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ให้ สามารถผลักดันนโยบายและภารกิจที่สำคัญด้านผู้สูงอายุ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัด สวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุจังหวัด ในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เป็น เครือข่ายการบริหารและพัฒนาผู้สูงอายุในระดับจังหวัดและท้องถิ่นพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายใน ระดับจังหวัดและท้องถิ่นคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติวางแผนและดำเนินการให้มีการติดตาม ประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ปรับแผน และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่ทันกำหนดเวลาส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนานุเคราะห์ด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรม

บุคคลกรด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ อย่างเพียงพอและมีมาตรฐานกำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

2.2.4.5 การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริหารหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่องการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553 : 29)

หน่วยงานกลางในการดำเนินการด้านผู้สูงอายุ ปัจจุบัน มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนหลัก แนวทางปฏิบัติ และสนับสนุนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยมีสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนจำนวนมากที่ดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (ชวนพิศ เลิศประเสริฐ, 2552 : 35)

2.2.5 แนวคิดพื้นฐานในการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ตามแผนปฏิบัติการระยะยาวระหว่างประเทศว่าด้วยผู้สูงอายุของสหประชาชาติ มีข้อคิดสำหรับประเทศสมาชิกนำไปพิจารณาดำเนินการจัดบริการสวัสดิการตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศรวม 62 ข้อเสนอ แผนปฏิบัติการนี้จะสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของภูมิภาคของแต่ละประเทศ สำคัญของข้อเสนอบรรจบด้วยแนวคิด 2 ประการ (ทิพากรณ์ โพธิ์ถวิล และนุชนาฎ ยูธันเงาะ, 2544 : 21) คือ

2.2.5.1 แนวคิดด้านมนุษยธรรม หมายถึง ผู้สูงอายุควรได้รับความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมและความต้องการ ได้แก่

- 1) สุขภาพอนามัยและโภชนาการผู้สูงอายุ ควรได้รับการรักษาพยาบาลฟื้นฟูบริการสุขภาพการโภชนาการและมีมาตรการป้องกันโรคและความพิการ
- 2) ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ควรให้ผู้สูงอายุได้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองอย่างอิสระมากที่สุด การสร้างที่อยู่อาศัยเหมาะสมกับสภาพและมีเครื่องอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว และผู้พิการ นอกจากนั้นควรมีการ

ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านบริการสังคม อนามัย วัฒนธรรม งานด้านพักผ่อนหย่อนใจ การคมนาคม เป็นต้น

3) ครอบครัวยุคใหม่ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทในการดูแล ผู้สูงอายุนอกจากนี้รัฐบาลและองค์กรเอกชนควรจะจัดให้มีมาตรการหรือบริการในการสนับสนุน ครอบครัวที่เลี้ยงดูผู้สูงอายุโดยเฉพาะครอบครัวที่มีรายได้น้อย

4) สวัสดิการสังคมการให้บริการด้านนี้ควรจะเป่าหมายที่เสริมสร้างและ คงไว้ซึ่งบทบาทที่เป็นประโยชน์ของผู้สูงอายุในสังคมให้มากที่สุดที่จะกระทำได้รวมทั้งสนับสนุน ให้กลุ่มเยาวชนและอาสาสมัครต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ โดยที่ รัฐบาลต้องพยายามยกเลิกกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานนี้

5) ความมั่นคงทางรายได้และการจ้างงานรัฐควรมีหลักประกันรายได้ ขั้นต่ำสำหรับผู้สูงอายุซึ่งอาจจะดำเนินการ โดยการออกกฎหมายประกันสังคมหรือมาตรการอื่นๆ

6) การศึกษาควรจัดให้มีโครงการศึกษาที่ให้ผู้สูงอายุเป็นครูหรือเป็นผู้ที่ ถ่ายทอดความรู้ต่างๆวัฒนธรรมประเพณีศีลธรรมนอกจากนี้ยังควรจะต้องให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั่วไปตั้งแต่เยาว์จนถึงผู้สูงอายุถึงกระบวนการสุขภาพและวิธีการเตรียมตัวเพื่อรับกับวัยสูงอายุ และการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

2.2.5.2 แนวคิดด้านพัฒนา หมายถึง บทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบในการทำให้ความสูงอายุมิผลในทางลบน้อยที่สุด ต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม รวมทั้งในเรื่องของการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในด้านการ พัฒนาประเทศโดยส่วนรวมด้วย จากแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยผู้สูงอายุ ทำให้เกิด แนวทางดำเนินการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปสถานสงเคราะห์นั้น ควรจะ เป็นทางเลือกสุดท้าย ในเมื่อการช่วยเหลือวิธีอื่นๆ ไม่สัมฤทธิ์ผล และครอบครัวยังคงเป็นสถาบัน หลักสำคัญสำหรับผู้สูงอายุต่อไปอีก แม้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และควรจะต้องให้ความสำคัญมาก ยิ่งขึ้น ในเรื่องของผู้สูงอายุต่อครอบครัวทางสังคม และสิทธิพื้นฐาน ตลอดจนบริการอันเท่าเทียมกัน ระหว่างผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิง เป็นต้น (สมนึก แสงเขียว, 2544 : 16)

2.2.5.3 แนวคิดการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ตามหลักขององค์การ สหประชาชาติ (จตุพร ต้นเส้า, 2551 : 8) มีดังต่อไปนี้

1) การมีอิสรภาพในการพึ่งตนเอง

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ การดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอ ทั้งจากการจัดสรรรายได้ การสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและ ชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือตนเอง

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและโอกาสได้ทำงาน หรือมีโอกาที่จะสร้างรายได้ทางอื่นให้กับตนเอง
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึง โครงการฝึกอบรมและ โครงการด้านการศึกษาที่เหมาะสม
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถที่จะปรับให้เข้ากับสภาพจิตใจส่วนบุคคลและความสามารถที่เปลี่ยนไป
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะพักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง ได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2) การมีส่วนร่วม

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิคงอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดและดำเนินนโยบายที่มีผล โดยตรงต่อความเป็นอยู่อันดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับคนรุ่นใหม่
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาและพัฒนาโอกาสในการให้บริการแก่ชุมชน และทำงานอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะก่อตั้งขบวนการหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ

3) การอุปการะเลี้ยงดู

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัวและชุมชน ตามคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและคงไว้ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมอิสรภาพในการดำเนินชีวิต การปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ซึ่งจะให้บริการด้านการปกป้องคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคม ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เป็นมิตร ตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการ

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในขณะที่ที่อยู่ในสถานที่ใดๆ หรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้งพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู และคุณภาพชีวิตของตนเอง

4) การบรรลุความต้องการ

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนาและนันทนาการ

5) ความมีศักดิ์ศรี

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงปลอดภัย ปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ ตลอดจนการปฏิบัติอย่างบทรูม ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

- ผู้สูงอายุพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัย เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภูมิภาค ศาสนา ความพิการ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสถานภาพอื่นใด

2.2.6 องค์ประกอบงานสวัสดิการสังคม ประเภทของงานสวัสดิการสังคม และการจัดบริการสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

2.2.6.1 องค์ประกอบงานสวัสดิการสังคม

ระพีพรรณ คำหอม (2549 : 6) ได้อธิบายความหมายของสวัสดิการสังคมเป็น 2 ระดับ คือ ลักษณะกว้างและลักษณะแคบ ลักษณะอย่างแคบ จะครอบคลุมเฉพาะการจัดบริการช่วยเหลือทางสังคม เฉพาะผู้ด้อยโอกาส

ส่วนสวัสดิการสังคมในความหมายอย่างกว้าง เป็นการอธิบายให้เห็นถึงสภาวะหรือสภาพที่ประชาชนสนใจสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ซึ่งจะต้องประกอบประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) การศึกษา (education) การมีการศึกษาที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ การฝึกอบรม และการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือด้วยโอกาสทางการศึกษาก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษ

2) สุขภาพอนามัย (health) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกัน โรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ

อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ภูมิภาค หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม หรือได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของทุกคน

3) ที่อยู่อาศัย (housing) การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามกำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ได้รับความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษ หรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4) การทำงานและการมีรายได้ (employment and income maintenance) การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายถึง ประชาชนมีงานที่ทำให้มีรายได้ อย่างน้อยเพียงพอแก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดี หรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ ภัยต่างๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภูมิใจของงานที่ทำ และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้นๆ อย่างเสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมกลุ่มรวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ของคนในรูปสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ ประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงาน หรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่

5) ความมั่นคงทางสังคม (social security) ประชาชนทุกคนที่มีรายได้ ต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของประกันสังคม ซึ่งครอบคลุมเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิกัด ทูพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน เมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วน หรือไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และนอกจากนี้แล้วยังหมายรวมถึง ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

6) บริการสังคม (social services) เป็นการให้บริการแก่ประชาชนเพื่อช่วยเสริมสร้างการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข สมควรแก่อัตภาพ เป็นบริการที่เน้นส่งเสริมสวัสดิการทางสังคมที่ดีของประชาชน ทั้งนี้ บริการสังคมจะแตกต่างจากบริการสาธารณะและสาธารณูปโภคที่เป็นการจัดบริการทางกายภาพ หรือโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

7) นันทนาการ (recreation) ประชาชนในทุกสังคมมีกิจกรรมนันทนาการในองค์ประกอบของการมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ประชาชนพึงได้รับการตอบสนองความสุข ความพึงพอใจในด้านศิลปะการบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจตามประเพณีวัฒนธรรมของสังคมอย่างมีคุณภาพ

2.2.6.2 ประเภทของงานสวัสดิการ

ระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำแนกตามประเภทบริการ 3 ประเภท สรุปได้ดังนี้ (นาริรัตน์ จิตรมนตรี และสาวิตรี ทยานศิลป์, มปป. : 37)

1) การประกันสังคม (social insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต และคุ้มครองลูกจ้าง ปัญหาการขาดรายได้เมื่อเกษียณอายุการทำงาน สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการเกื้อหนุนจากครอบครัวน้อยลง ปัญหาสุขภาพที่เรื้อรังส่งผลให้ตัวเลขในการรักษาพยาบาลสูง

2) การช่วยเหลือสาธารณะ (public assistance) เป็นการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปแบบของเงิน สิ่งของ การให้คำปรึกษา แนะนำ และบริการต่างๆ สำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเพราะช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ค้อย โอกาสทางสังคมและไร้ที่พึ่ง รูปแบบของสวัสดิการที่มีอยู่ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กองทุนดูแลผู้สูงอายุที่ขาดที่พึ่ง (เช่น การสนับสนุนการจัดการงานศพผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน รายละ 2,000 บาท)

3) การบริการสังคม (social services) เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน ประกอบด้วยบริการด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน มีทีมงานพยาบาลผู้เชี่ยวชาญออกเยี่ยมผู้ป่วยเรื้อรัง มีหน่วยงาน หรือองค์กรที่ดำเนินงาน เช่น สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ

- ด้านการศึกษา คือ การศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ ตามความต้องการและความสนใจของผู้สูงอายุ มีแผนปฏิบัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) การดำเนินงาน ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ (เช่น การให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอาชีพระยะสั้น การให้ความรู้พื้นฐานคอมพิวเตอร์ และการใช้อินเตอร์เน็ต การศึกษาตามอัธยาศัย) โครงการเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับผู้สูงอายุ (เช่น จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ส่งเสริมการค้าขายทอดและเผยแพร่ภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น) โครงการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ (เช่น จัดฝึกอบรม บริหารจัดการองค์กรผู้สูงอายุ ถ่ายเรียนรู้จำลองกิจกรรมในชุมชน) โครงการส่งเสริมเครือข่ายพัฒนางานผู้สูงอายุและโครงการพัฒนานุเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ (เช่น ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องจิตวิทยาและการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น)

- ด้านที่อยู่อาศัย คือ การสงเคราะห์ที่อยู่อาศัยและการดูแล เป็นบริการในสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ครอบคลุมความจำเป็นด้านปัจจัย 4 รวมทั้งบริการด้านการรักษาพยาบาล กายภาพบำบัด ศาสนกิจ งานอดิเรก นันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรม ปัจจุบัน มีสถานสงเคราะห์ของรัฐ 21 แห่ง ให้บริการได้ 3,000 คน ในจำนวนนี้ 13 แห่งที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเป็นผู้รับผิดชอบ และอีก 8 แห่ง จัดเป็นศูนย์สาริต สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาของบริการในสถานสงเคราะห์ คือ ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

- ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ประกอบด้วย กองทุนผู้สูงอายุ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 13 เพื่อสนับสนุนทุนอุดหนุนโครงการสำหรับผู้สูงอายุ หรือองค์กรที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุ ให้มีศักยภาพ มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยโครงการที่จะได้รับทุนอุดหนุนนี้ จะต้องตอบสนองความต้องการ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง ต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และที่สำคัญ โครงการต้องมีวัตถุประสงค์และกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน นอกจากการให้ทุนสนับสนุนโครงการด้านผู้สูงอายุแล้ว กองทุนผู้สูงอายุยังให้ทุนประกอบอาชีพ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม รวมถึงการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ

- สังคมและนันทนาการ ประกอบด้วย ชมรมผู้สูงอายุ เป็นการรวมกลุ่มกันทางสังคมของผู้สูงอายุที่มีความสนใจ และมีอุดมการณ์ร่วมกัน ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการสร้างคุณภาพทั้งทางกาย จิต และสังคม เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าและคุณภาพประโยชน์ ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยมีสภาผู้สูงอายุ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้สนับสนุน แต่ผู้บริหารจัดการและดำเนินการหลัก คือ กลุ่มผู้สูงอายุ ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึง สถานที่รวมทั้งของอาคารชุมชนและผู้สูงอายุใช้ในการจัดบริการและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมขององค์การชุมชนและผู้สูงอายุ เพื่อจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ สังคม จิตและปัญญา

2.2.6.3 การสงเคราะห์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2544 กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้แบ่งประเภทของการสงเคราะห์ผู้สูงอายุออกเป็น 3 ประเภท คือ (จรินทร์ภรณ์ หนูสม, 2554 : 14)

1) การสงเคราะห์ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ใน พ.ศ. 2544 สถานสงเคราะห์ จำนวน 20 แห่ง สามารถให้บริการแก่ผู้สูงอายุได้ จำนวน 2,804 คน เพื่อสงเคราะห์คนชราที่ประสบปัญหา ซึ่งบริการที่จัดให้ ประกอบด้วย บริการตรวจสุขภาพทั่วไป การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย บริการด้านกายภาพบำบัด บริการให้คำแนะนำที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ ประเภทของการพักอาศัย มี 3 ประเภท คือ ประเภทสามัญ ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์นี้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ประเภทหอพักผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ประเภทที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย คือ สถานสงเคราะห์คนชรารับบางแคว และประเภทพิเศษ ผู้สูงอายุประเภทนี้ จะปลูกบ้านอยู่เองตามแบบแปลนของกรมประชาสงเคราะห์ในที่ดินของสถานสงเคราะห์ โดยอยู่ได้ตลอดชีวิต บริการนี้เปิดบริการอยู่ที่สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ และสถานสงเคราะห์คนชราวาสนะเวศน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ศูนย์บริการทางสังคม ใน พ.ศ. 2544 มีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ 17 แห่งทั่วประเทศ สามารถให้บริการผู้สูงอายุ 302,014 คน โดยมีการจัดบริการใน 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ บริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไข้ปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา และเข้าพักเป็นการชั่วคราว และให้บริการด้านปัจจัย 4

3) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นบริการที่รัฐเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริการในสถานสงเคราะห์ (institute care) มาสู่บริการที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (community care) ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 และเริ่มดำเนินการใน พ.ศ. 2536 ถือเป็นการจัดสวัสดิการด้านการเงินและรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน ฐานะยากจนขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยรัฐจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ เป็นเงิน 300 บาท/คน/เดือน ตลอดชีพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 รัฐได้บรรจุให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ชื่อว่า “โครงการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” โดยการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการจ่ายเงิน

สงเคราะห์ เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น 500 บาท/คน/เดือน

4) การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุของกระทรวงสาธารณสุข ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถแสดงความจำนงขอบัตรประจำตัวด้านการรักษาพยาบาลที่สถานพยาบาลในภูมิลำเนาของตน เมื่อได้รับบัตรแล้ว ผู้สูงอายุมิสิทธิรับบริการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลในที่นี้ หมายถึง เงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่าย ดังต่อไปนี้ ค่ายา ค่าผ่าตัด ค่าน้ำเกลือ ค่าเลือด และส่วนประกอบของเลือดหรือสารทดแทนหรืออาหารทางเส้นเลือด ค่าออกซิเจน และอื่นๆ ทำนองเดียวกันนี้ซึ่งใช้เพื่อการบำบัดโรค ค่าอวัยวะเทียม และอุปกรณ์ในการบำบัดโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซม ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าตรวจโรค ค่าวิเคราะห์โรค ค่าชันสูตรโรค ค่าตรวจโดยห้องทดลอง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของผู้ป่วยใน แต่ไม่รวมถึงค่าจ้างพยาบาลพิเศษ ค่าธรรมเนียมพิเศษ และค่าบริการอื่น ทำนองเดียวกันที่มีลักษณะเป็นเงินตอบแทน ค่าอุดหนุนธรรมดา ค่าถอนฟัน ค่าทำฟันปลอมที่ใช้อะคลิลิกเป็นฐาน ค่าบริการส่งเสริมสุขภาพและกายภาพบำบัด ค่าห้อง และค่าอาหารสามัญตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล และค่าตรวจสุขภาพประจำปี

2.2.7 มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในประเทศที่มีการปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็ง หรือมีการกระจายอำนาจมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้แก่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น การจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน จึงกลายเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวมากกว่าหน่วยงานของรัฐในส่วนอื่น

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของแนวคิดที่ว่า การจัดบริการสาธารณะควรเป็นหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เนื่องด้วยมีเหตุผลอย่างน้อย 4 ประการ คือ

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาภายในพื้นที่ได้ดีกว่าหน่วยงานของรัฐในระดับอื่นๆ

(2) เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับรู้ เข้าใจและตระหนักปัญหาได้ดีกว่า หน่วยงานอื่นๆ แล้ว จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้ตรงตาม ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว และมีขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาได้น้อยกว่าการทำงานของหน่วยงานของรัฐในระดับอื่นๆ

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้บริหารและสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีช่องทางในการสื่อสารระหว่างประชาชนกับหน่วยงาน ได้ดีกว่าหน่วยงานของรัฐในระดับอื่นๆ

(4) การส่งเสริมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะเอง ส่งผลให้คนในท้องถิ่นรู้จักพึ่งตนเอง แก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง แทนที่จะรอให้รัฐเข้ามาจัดการแก้ไขหรือช่วยเหลือในการให้บริการสาธารณะ (ทศพร เศรษฐรักษา, 2552 : 23)

เมื่อกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับผู้สูงอายุแล้ว แนวทางการจัดทำมาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาจากการประมวลและสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมและการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ และข้อกำหนด ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสรุปเป็นพื้นฐานแนวทางการจัดทำมาตรฐานการจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ โดยได้แบ่งเป็นประเภทมาตรฐานด้านต่างๆ รวม 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, น.ป.ป. : 29)

2.2.7.1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

- 1) จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ
 - 2) บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน
 - 3) บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจัด โครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน
 - 4) บริการตรวจสุขภาพประจำปี
 - 5) บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล
 - 6) ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล
- ผู้สูงอายุมีสิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลในที่นี้หมายถึง เงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- ค่ายา ค่าผ่าตัด ค่าน้ำเกลือ ค่าเลือด และส่วนประกอบของเลือด หรือสารทดแทนหรืออาหารทางเส้นเลือด ค่าออกซิเจน และอื่นๆ ทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งใช้เพื่อการบำบัดโรค

- ค่าอวัยวะเทียม และอุปกรณ์ในการบำบัดโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซม

- ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าตรวจโรค ค่าวิเคราะห์โร ค่าชันสูตรโรค
ค่าตรวจโดยห้องทดลอง และค่าใช้จ่ายอื่นๆของผู้ป่วยใน แต่ไม่รวมถึงค่าจ้างพยาบาลพิเศษ
ค่าธรรมเนียมพิเศษและค่าบริการอื่น ทำนองเดียวกันที่มีลักษณะเป็นเงินตอบแทน

- ค่าอุปกรณ์ธรรมดา ค่าถอนฟัน ค่าทำฟันปลอมที่ใช้อะคริลิกเป็นฐาน
- ค่าบริการส่งเสริมสุขภาพและการบำบัด
- ค่าห้องและค่าอาหารสามัญตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล
- ค่าตรวจสุขภาพประจำปี

7) การบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้
ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

- 8) บริการช่วยเหลือคำรักษาพยาบาล
- 9) การประกันสุขภาพ
- 10) บริการด้านกายภาพบำบัด

2.2.7.2 มาตรฐานด้านรายได้

1) จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่
เพียงพอ

- 2) ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน
- 3) การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน
- 4) จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ
- 5) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- 6) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- 7) ให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าซื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่า
โรงแรม ภัตตาคาร กิจกรรมด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยาน
แห่งชาติ ฯลฯ ตลอดจนค่าบริการด้านทันตกรรม
- 8) ให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

2.2.7.3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย

1) บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักรักษาที่จัดไว้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา
ทางด้านสุขภาพร่างกายและอารมณ์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านการเงิน หรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็น
เหตุจำเป็นที่ต้องแยกออกจากครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย โดยจัดบริการดังต่อไปนี้

- อาหาร 3 มื้อ
- เสื้อผ้า เครื่องนอน เครื่องใช้ประจำตัวตามความจำเป็นเหมาะสม

- บริการสุขภาพอนามัยทั้งทางกายและ
- บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์
- บริการด้านศาสนกิจตามลัทธิที่นับถือ
- บริหารฌาปนกิจศพ สำหรับผู้สูงอายุที่ไร้ญาติ

2) สถานพยาบาล เป็นบริการที่พักอาศัย สำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด

3) บ้านพักคนชรา ที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง

4) บริการครอบครัวอุปการะเป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้ที่พึ่ง

5) การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่ม ให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.2.7.4 มาตรฐานด้านนันทนาการ

1) การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดทัศนศึกษาด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ

2) ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น

3) สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อนออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ การรับบริการตรวจสุขภาพ การเรียนอาชีพ การเรียนภาษา การรับปรึกษาปัญหา การบำเพ็ญประโยชน์ให้สังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรี สอนลีลาศ ตลอดจนการเยี่ยมชมผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและพิการ

4) บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์

5) การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย

6) การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่

2.2.7.5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

1) โอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม

2) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงให้แก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น

3) การสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี

4) จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านโดยมีลักษณะการให้บริการ ดังนี้

- การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย ภายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการและกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น

- บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัยและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร

- บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

5) บริการด้านศาสนกิจและบริการฃาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ

6) จัดฃาปนกิจสงเคราะห์

7) ลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการีและไม่มีรายได้ หรือมีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท (กรมสรรพากรดำเนินการในส่วนนี้แล้ว)

8) จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ

9) ส่งเสริมผู้สูงอายุให้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต

10) รณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

11) ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

12) ส่งเสริมสมาชิกครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ

13) บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันและรักษาความปลอดภัย สิทธิและสวัสดิการ

14) การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

15) การให้คำแนะนำ ปรึกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางแก้ไขปัญหาคือครอบครัว

2.2.7.6 มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

จัดตั้งและพัฒนาบริการด้านสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นให้บริการถึงบ้านและมีการประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

- 1) ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
- 2) ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน
- 3) บริการเยี่ยมบ้าน
- 4) ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- 5) บริการเคลื่อนที่เข้าไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
- 6) จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
- 7) จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- 8) ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครดูแล
- 9) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน
- 10) บริการแม่บ้าน โดยจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการ

ทำงานบ้าน เช่น การถ่ายของ ทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหาร และการช่วยเหลืออื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

2.3 การจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17(27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ใน พ.ศ. 2543 จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ขึ้น โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณ และบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะตั้งแต่มาตรา 281 ถึงมาตรา 290 เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า “รัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตาดหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่นและได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ คือ “มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ” และ มาตรา 80(1) โดยสรุป คือ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเอง จากภารกิจที่รับการถ่ายโอนและกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น ข่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น และภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ งานสวัสดิการสังคม งานสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งตามโครงสร้างของประชากร ในอีก 10-20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 11 ล้านคน จนอาจเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้ การจัดการทรัพยากร และบริการทางสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บาว นาคกร, 2552 : 3)

ประกอบกับกรอบแนวคิดในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ซึ่งมีสาระสำคัญในการอันเชิญหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็น แนวปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการ เรียนรู้ และการสร้างคน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ

นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ประกอบด้วยนโยบาย 5 ด้านโดยกำหนดนโยบาย “ด้านสังคม” ไว้ สรุปได้ คือ ส่งเสริมความสามัคคี สมานฉันท์ของคนในชาติ จัดทำแผนปฏิรูปสังคมร่วมกันอย่างสมานฉันท์ เร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาสุขภาพของประชาชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา ส่งเสริมการศึกษา สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา สังคมไทยให้เป็นสังคมสันติสุข มีระบบกระบวนการยุติธรรมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 - 2554 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ยุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ และเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมเจตคติที่ดีของคนพิการ ครอบครัว และสังคมที่มีต่อความพิการ และคนพิการ และยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ของคนพิการ

จากกรอบแนวทางปฏิบัติดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้แต่งตั้ง คณะทำงานพิจารณาหลักเกณฑ์แนวทาง “การจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตามคำสั่ง 138/2550 ลงวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2550 และคำสั่งที่ 178/2550 ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2550 เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุและคนพิการ ขององค์กร กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ และคนพิการในพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละด้าน โดยแบ่งเป็น 4 แผนงาน ดังนี้

(1) ด้านสุขภาพอนามัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดสวัสดิการให้แก่ ผู้สูงอายุและคนพิการ ตามแนวทางดังนี้ คือ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ดูแลและครอบครัว รวมทั้งคนในชุมชน โครงการออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อบริการตรวจสุขภาพ เบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุ และคนพิการ จัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่สำหรับรักษาพยาบาลแบบฉุกเฉินแก่ ผู้สูงอายุและคนพิการ โดยอาจกำหนดให้มีการแจ้งเรียกหน่วยเคลื่อนที่สำหรับรักษาพยาบาลแบบ

ฉุกเฉินได้ตลอด 24 ชั่วโมง จากหมายเลขโทรศัพท์ที่กำหนด หรือจากการประสานงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และในกรณีปกติ จัดให้มียานพาหนะรับส่งผู้สูงอายุและคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

(2) ด้านส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรผู้สูงอายุ และคนพิการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางนี้ คือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวมตัวกันเป็นชมรม/องค์กรผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ดูแลและภาคีเครือข่าย เพื่อเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมการจัดสวัสดิการสังคมตามความเหมาะสมของพื้นที่หรือชุมชน รวมทั้งร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุและคนพิการ โดยการรวมกลุ่มกันเป็นชมรม/องค์กร ให้เป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้สูงอายุและคนพิการ และร่วมกับผู้ดูแล และภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการสังคม การนันทนาการอื่นตามความต้องการของสมาชิก เช่น กิจกรรมวันผู้สูงอายุ การทัศนศึกษา กิจกรรมออกกำลังกาย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม

(3) ด้านส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุและคนพิการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทาง คือ การจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุและคนพิการในด้านข้อมูลข่าวสาร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้สูงอายุและคนพิการได้รับทราบถึงสิทธิของตนเองในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยอย่างน้อยต้องมีข้อมูลข่าวสารการจัดให้มีอาสาสมัคร ผู้ดูแลผู้สูงอายุและคนพิการ มีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่อย่างทั่วถึงเป็นธรรม และเป็นไปตามข้อกำหนดของระเบียบ/กฎหมาย เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุและคนพิการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและของชมรม/องค์กร

2.4 องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

2.4.1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ได้จัดตั้งเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ตั้งอยู่ที่ตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ขนาดพื้นที่ 26.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 16,725 ไร่ งบประมาณรวมเงินอุดหนุน (ปีงบประมาณ 2553) คือ 17,222,000 บาท มีพนักงานส่วนตำบล 13 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 6 คน คนงานทั่วไป 2 คน จำนวนประชากร 8,257 คน จำนวนครัวเรือน

2,424 ครัวเรือน ภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ดินส่วนมากเป็นดินเหนียวปนทราย ทิศเหนือเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล ทางทิศใต้เป็นที่ราบลุ่ม มีห้วย หนอง บึง อย่างมากมาย มีจำนวนหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน อาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย

2.4.2 การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ มีการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้

2.4.2.1 ด้านสุขภาพและการรักษา อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการด้านนี้ให้โดยตรง แต่ อบต. เป็นตัวกลางประสานให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ กล่าวคือ

1) เป็นตัวกลางประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ

2) เป็นตัวกลางประสานให้ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี

3) อบต. จัดโครงการ “แวนแก้วผู้สูงอายุ” เป็นโครงการที่ อบต. จัดทำขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพสายตาของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย และเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสายตา สามารถดำเนินการชีวิตประจำวันอย่างปกติ

4) อบต. ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด จัดคาราวานสุขภาพเคลื่อนที่ อบต. บึงใหม่เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านสาธารณสุข เช่น การตรวจสุขภาพ การบริการทันตกรรม เพื่อคัดกรองสุขภาพ

2.4.2.2 ด้านรายได้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เริ่มโดยกรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งเห็นชอบให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการ เพื่อจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนละ 200 บาท/เดือน จนตลอดชีพ และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง จึงได้เพิ่มจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขึ้นทุกปี จนถึง พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้เพิ่มเงินพิเศษเพิ่มอีกคนละ 100 บาท/เดือน เป็นได้รับคนละ 300 บาท/เดือน จน ตลอดชีพ พ.ศ. 2544 รัฐได้บรรจุให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ชื่อว่า “โครงการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” โดยการดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น 500 บาท/คน/เดือน

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดของการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งไหม

พ.ศ.	ที่มาของ งบประมาณ	จำนวนผู้ได้รับ (คน)	งบประมาณรายจ่าย (บาท/ปี)
2550	อบต.	14	84,000
2551	อบต.	121	726,000
2552	อบต.	133	798,000
2553	อบต. + รัฐ	35+627 รวม 662	3,972,000
2554	อบต. + รัฐ	29+617 รวม 646	3,876,000
2555	รัฐ	729	5,684,400
รวม			15,140,400

2.4.2.3 ด้านนันทนาการ ทางอบต. ได้มีการจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ ให้กับผู้สูงอายุ โดยทาง อบต. เป็นผู้จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เช่น วันสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) มีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะเยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ และร่วมสร้างความสุขให้แก่ผู้สูงอายุ วันปีใหม่ วันพ่อ วันแม่ และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา ได้มีการจัดทำบุญตักบาตร เวียนเทียน

2.4.2.4 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการนี้ให้ เพียงแต่เป็นตัวกลางประสานงาน ในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบริการ ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบ ซึ่งบริการที่ อบต. ได้ประสานงานให้ คือ การสงเคราะห์การจัดงานศพตาม ประเพณี โดยที่ อบต. แจงให้ลูก หลาน หรือญาติผู้สูงอายุที่เสียชีวิต นำหลักฐาน คือ สำเนาบัตร ประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาใบมรณบัตร ของผู้เสียชีวิต มาส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ที่ อบต. เพื่อนำส่งหลักฐานทั้งหมดให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พิจารณาและอนุมัติเงิน จำนวน 2,000 บาท เพื่อนำมาประกอบพิธีศพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาลินี วงษ์สิทธิ์ และคณะ (2540 : 39) ได้วิจัยเรื่อง โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลให้บริการและกิจกรรมต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและผู้สูงอายุ ตำบลแม่สา

อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน พบว่า ปัญหาของผู้สูงอายุ คือ ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ยังมีปัญหาด้านการขาดคนดูแลหรือถูกหลอกหลานทอดทิ้ง ซึ่งอาจโยงไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิต ผู้สูงอายุมักมีความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุในชุมชนต้องการความช่วยเหลือหลักๆ คือ การเจ็บป่วยและการรักษาพยาบาล ซึ่งหมายถึง การมีคนช่วยพาไปสถานพยาบาล จัดยารักษาโรค จัดหาอุปกรณ์การออกกำลังกาย การให้ความรัก ความอบอุ่น การหาอาชีพทำ และจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค ผู้นำชุมชนเห็นว่า ชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุอยู่บ้าง ในกรณีไม่ได้ช่วยเหลือ ก็มีเหตุผลมาจากคนในชุมชนต้องทำมาหากินหรือขาดแคลนทุน ในส่วนของความคิดเห็นต่อการรวมกลุ่มของชุมชน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนนั้น เห็นว่ามีกิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้นอยู่แล้วคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบุญ กิจกรรมหารายได้ หรือกิจกรรมงานวันสงกรานต์ ในส่วนของความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนต้องการให้มีสำหรับผู้สูงอายุ คือ กิจกรรมการหารายได้ การออกกำลังกาย กายภาพบำบัด กิจกรรมสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล และกิจกรรมเหล่านี้ ควรให้บริการแบบไม่คิดเงิน โดยให้คนในชุมชนจัดบริการเอง หากจะไม่สามารถจัดบริการได้ ก็คงจะติดขัดเรื่องงบประมาณ

มลฤดี ศรีสุข (2544 : 37) จากการศึกษางานวิจัย เรื่องการบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เสม็ด นาป่า พลุตาหลวง หนองซาก เขาคันทรง และหนองเสือช้าง การศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ ผู้ประสานงาน และผู้รับผิดชอบงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 28 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 แห่ง มีการวางแผนงานการกำหนดนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดการเป็นการบริหารงาน โดยมอบหมายให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด การจัดสรรงบประมาณ โดยการอุดหนุนงบประมาณ ให้สถานีอนามัยประจำตำบล และชมรมผู้สูงอายุดำเนินการ กิจกรรมหลักที่จัด คือ งานวันผู้สูงอายุ จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเอง เพื่อส่งเสริมประเพณีของตำบล กิจกรรมที่จัดทำให้ผู้สูงอายุทั้ง 5 ด้าน ด้านเศรษฐกิจ เน้นการส่งเสริมอาชีพ และเบี้ยสงเคราะห์ยังชีพ ด้านสังคม เน้นการจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพอนามัย เน้นการส่งเสริมตรวจสุขภาพฟรี ด้านนันทนาการ เน้นการจัดแข่งขันกีฬาภายในและการออกกำลังกาย ด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการจัดสวนสุขภาพ ปัญหา อุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ

รองลงมา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ การประสานงานเกิดความซ้ำซ้อนของการทำกิจกรรม และการวางแผนขาดการมีส่วนร่วมและแนวทางที่ชัดเจน

จิตรีรัตน์ ดิศโยธิน (2550 : 87) ได้ศึกษา เรื่อง บทบาทขององค์การบริการส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และแนวทางการปรับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.2 มีความรู้ความเข้าใจด้านบทบาทภารกิจตามกฎหมายและการจัดสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก บทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคายที่มากที่สุดคือ บทบาทการจัดสวัสดิการด้านรายได้ และบทบาทการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ ส่วนภาพรวมของการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย พบว่า อยู่ในระดับน้อย แนวทางการปรับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้สูงอายุในชุมชน จากการสนทนากลุ่ม ได้เสนอแนวทางการปรับบทบาทภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านสวัสดิการสังคม ด้านรายได้ สวัสดิการด้านสุขภาพ สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านนันทนาการ และสวัสดิการด้านอื่นๆ มีข้อเสนอว่า รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับท้องถิ่น และมีการระดมสัดส่วนการใช้เงินอุดหนุนในด้านสวัสดิการสังคมอย่างชัดเจน สนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้ความสามารถ ด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งมีการปรับปรุงกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เหมาะสม เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบล บริการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระอย่างแท้จริง

ศราวุธ ไชยทองพันธ์ (2551 : 126) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลนครนายก ในการดำเนินงานจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก โดยภาพรวมมีตัวชี้วัด 6 ด้าน คือ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคง ครอบครัวยุติธรรม และการคุ้มครอง ด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุนนี้ กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย โดยมีการจัดด้านที่พักอาศัยมากที่สุด โดยเฉพาะการสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ ด้านนันทนาการ โดยมีการจัดกิจกรรมรดน้ำขอพร

ผู้สูงอายุวันสงกรานต์ และความมั่นคง ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง คือจัดตั้งผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์

ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครนายก โดยภาพรวม อุปสรรคการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล มีตัวชี้วัด 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการปฏิบัติงาน และด้านนโยบาย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะด้านการบริหาร มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุด คือ องค์กรมีงบประมาณน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้ รองลงมา คือด้านการปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุ และด้านนโยบาย คือ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุมักจะถูกมองข้าม

ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครนายก ต่อแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวม มีตัวชี้วัด 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการบริหาร และด้านนโยบาย กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุทุกด้านในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติงานในประเด็น ผู้ปฏิบัติงานควรมีการจัดทะเบียนและฐานข้อมูลผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้าน รองลงมาคือ ด้านการบริหาร ในประเด็นที่ว่า อบต. ควรจัดให้มีงบประมาณสวัสดิการผู้สูงอายุที่เพียงพอ และสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานและด้านนโยบายในประเด็นที่ว่า องค์กรควรมีการวางแผนการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

สุพรรณษา บุญอ้อม (2551 : 34) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาสภาพความจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ จำนวน 36 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และผลการวิจัยได้ ดังนี้

(1) สภาพความจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพไม่แข็งแรง เมื่อเจ็บป่วยไปหาหมอที่สถานีนามัยหรือโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ด้านรายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ บางส่วนได้จากลูกหลาน บางส่วนได้จากการรับจ้าง ซึ่งรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงมีความต้องการการบริการสวัสดิการเป็นอย่างมาก ด้านที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง มีขนาดพอดี ส่วนใหญ่เป็นบ้านเก่าหรือกลางเก่ากลางใหม่ แต่ยังมีสภาพแข็งแรง และด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุที่อยากจน ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ กลุ่มนี้จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ของกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ

(2) ความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพทุกคน แต่ภาครัฐสามารถจัดเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุในจำนวนจำกัด เนื่องจากติดเงื่อนไขในเรื่องหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ จึงขอให้ภาครัฐพิจารณาการดำเนินคัดเลือกผู้รับบริการอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม บริการด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุต้องการให้มีหน่วยบริการเคลื่อนที่ และการตรวจสุขภาพประจำปี ส่วนบริการฌาปนกิจสงเคราะห์ ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ด้านบริการชมรมผู้สูงอายุ ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ และด้านบริการเพื่อนบ้านและชุมชน ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสจำนวนมากต้องการได้รับบริการจากเพื่อนบ้าน ทั้งช่วยเหลือเรื่องอาหารการกิน การดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย การพาไปส่งโรงพยาบาล การช่วยซ่อมแซมบ้าน

กมณา อรรถวิทยากุล (2552 : 41) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะคุ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมจากผู้สูงอายุในเขตดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะคุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 330 คน และเก็บรวบรวม โดยเก็บแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประมวลผล และอภิปรายผลในรูปแบบความเรียง ผลการศึกษา พบว่า

(1) สภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะคุ พบว่า อบต.มีการจัดบริการด้านนันทนาการ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่า อบต.มรการสนับสนุนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา และสนับสนุนจัดกิจกรรมในวันสำคัญหรือวันนักขัตฤกษ์ ด้านการส่งเสริมอาชีพ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่า อบต.ได้เป็นตัวกลางในการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านบริการสังคมดี โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่า อบต. ได้จัดให้มีเบี้ยยังชีพ จัดให้มีเครื่องอุปโภคบริโภค จัดให้มีการให้คำปรึกษา จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และมีการออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ แต่ด้านส่งเสริมสุขภาพ อบต. ยังจัดบริการสวัสดิการสังคมไม่ดีนัก โดยส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่มีการจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่กรณีเจ็บป่วย ไม่มีการเล่นกีฬาที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ ๆ ไม่มีการบริการการตรวจสุขภาพประจำปี และไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

(2) ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 6 ด้าน พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีความต้องการให้ อบต. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีความต้องการให้รัฐบาลและองค์กรเอกชนจัดให้มีมาตรการ

หรือบริการสนับสนุนด้านกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ด้านวัฒนธรรม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการให้ อบต. จัดการละเล่นพื้นบ้านในเทศกาลสำคัญ โดยให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการจัดกิจกรรมนั้นๆ ด้านการพัฒนาสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีกิจกรรมทางสังคมโดยเชิญผู้สูงอายุมาร่วมทุกครั้ง ด้านการฝึกอาชีพ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการให้ อบต. จัดฝึกอบรมด้านอาชีพ หรือกิจกรรมเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ด้านการทัศนศึกษานอกสถานที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการให้ อบต. จัดไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันผู้สูงอายุพาผู้สูงอายุไปไหว้พระ 9 วัด

(3) ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ (ระยะสั้น/เร่งด่วน) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่ามีความต้องการ ดังนี้ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ ฌาปนกิจสงเคราะห์ จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน สวัสดิการด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุที่ยากจนหรือขาดที่พึ่งพิงเป็นครั้งคราว อาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน การรับบริการรักษาพยาบาลแบบรัฐให้เปล่า (รักษาฟรี) การช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อเดือดร้อนหรือจำเป็น มีบริการเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพที่เหมาะสม และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

มนัส ศรีศักดิ์ (2552 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี เพื่อทราบวิธีการดำเนินการจัดสวัสดิการ เพื่อทราบปัญหาการจัดสวัสดิการ และเพื่อทราบถึงแนวทางในการจัดสวัสดิการ ในเรื่องของปัญหา อุปสรรค ของการจัดสวัสดิการสังคม เกิดจากความไม่ทั่วถึงและไม่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุงบประมาณมีจำกัด ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ แลทักษะในการให้บริการ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานนั้นขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการตัดสินใจตัดสินใจในเรื่องสวัสดิการสังคม ประชาชนในชุมชน ขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการสังคม ครอบครัวยุคใหม่ไม่สนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกมาร่วมกิจกรรม

ทิพวรรณ สาริยา (2553 : 37) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการให้สวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยใหญ่ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

(1) ปัจจัยการบริหารงานบริการผู้สูงอายุ เป็นด้านนโยบายและระบบปฏิบัติ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึที่ดีต่อนโยบายและระบบปฏิบัติของการบริหารงานบริการผู้สูงอายุ ด้านสถานที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ เมื่อมารับบริการ ซึ่งเป็นจำนวนสูงกว่าด้านอื่น ๆ ด้านบุคลากร ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ พอใจกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พอสมควร ด้านภาวะผู้นำ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ พอใจอยู่ในระดับปานกลาง และต้องการให้เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มมากขึ้น

ด้านงบประมาณ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ พอใจกับการจ่ายเบี้ยยังชีพพอสมควร บางส่วนต้องการจะให้เพิ่มเบี้ยยังชีพ

(2) แนวทางการพัฒนาการให้สวัสดิการผู้สูงอายุ คือ ด้านสถานที่ มีข้อเสนอแนะให้มีทางไปห้องน้ำ เพื่อให้เดินทางได้สะดวก ต้องการให้มีโทรทัศน์ไว้ดูเวลามาติดต่องานและนั่งรอสถานที่ติดต่อจะสะดวกมากขึ้น ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ได้เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส คุยแบบเป็นกันเอง ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ต้องการให้มีโต๊ะ เก้าอี้เพิ่มขึ้น มีบัตรคิวเมื่อมารับเงินเบี้ยยังชีพ ด้านอื่นๆ ต้องการให้ได้เงินเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้น โดยจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ต้องการให้จัดรถรับส่ง ไปธนาคารและโรงพยาบาลอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง ต้องการให้มีการตรวจสุขภาพฟรี ประจำทุก 3 เดือน และให้จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

นิตยสาร แก้วกระจ่าง (2550 : 44) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า

(1) ส่วนใหญ่เห็นว่า วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสม ชัดเจนมาก คณะกรรมการมีการวางแผนละเอียด แต่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ความยุ่งยากของการทำงานตามโครงการมีอยู่ในระดับยุ่งยากปานกลาง แต่ทำได้ตามแผนที่กำหนด ในด้านประสิทธิผลของการดำเนินงาน พบว่า นายกองตำบลการบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาก

(2) ประสิทธิภาพในการบริหารโครงการ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการอำนวยความสะดวก และการติดตามประเมินผล มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับสูง

(3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการ คือ ต้องการให้มีการส่งเสริมสวัสดิการด้านสุขภาพ ต้องการที่นะให้มีการอบรมและศึกษาคูงานให้มากขึ้น การประสานงานระดับพื้นที่ มีการคัดเลือกผู้สูงอายุ ในระดับหมู่บ้าน ชุมชน บางครั้งมีการคัดเลือกผลประโยชน์ทางการเมือง และเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การติดตามและการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด คือ ขาดความสม่ำเสมอในการรายงานทำให้เกิดปัญหาการล่าช้า

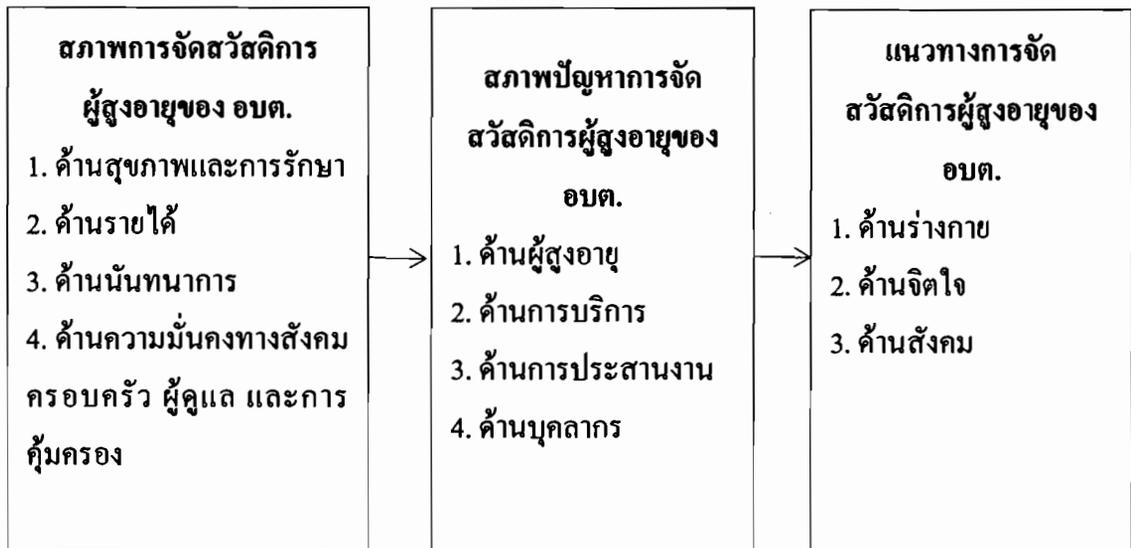
ศิริดา ศรีของไทย (2553 : 36) ได้ศึกษา การบริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลตะโกลาโปร์ อำเภอเขษร จังหวัดปัตตานี จากผลการศึกษา พบว่าการจัดสวัสดิการสังคมด้านเศรษฐกิจให้แก่ผู้สูงอายุ ได้เน้นเรื่องการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อให้การสงเคราะห์เป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การโอนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านบัญชีธนาคารให้ผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือน หรือเดินทางมารับเบี้ยยังชีพเดินทางมารับ ณ ส่วนการคลังของ อบต. และทาง

อบต.การจัดสวัสดิการด้านสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ อบต. ได้จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมหรือศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยได้ให้บริการต่างๆ ให้ผู้สูงอายุ ได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย ภายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ การให้บริการหน่วยเคลื่อนที่ เพื่อให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น การให้บริการบ้านพักฉุกเฉิน การให้บริการด้านศาสนกิจและบริการฅาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ ฅาปนกิจสงเคราะห์ ฅนรงค์และส่งเสริมการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ให้บริการด้านกฎหมายเพื่อรักษาความปลอดภัย จากภมาได้รับอันตรายจากการทารุณกรรม การให้คำปรึกษาในการดำเนินการทางคดี การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่แสดงความคิดเป็นว่า มีการตรวจสุขภาพอนามัยและการรักษาเบื้องต้น มีการจัดเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และตัวแทน อบต. ออกหน่วยเคลื่อนที่ออกตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุ 1 ครั้ง ทุกหมู่บ้าน มีการตรวจสุขภาพประจำปี การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ มีการจัดโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และจัดทัศนศึกษาดูงานในท้องถิ่น การจัดสวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ในด้านที่อยู่อาศัย อบต. ยังไม่มีการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ แต่ได้ให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านอยู่แล้ว

เกรียงไกร จรเอ็กกา (2554 : 39) ได้ศึกษา การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอเจียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ด้านเศรษฐกิจผู้สูงอายุนำเงินเบี้ยยังชีพที่ได้รับ ใช้จ่ายในการซื้อข้าวสาร อาหารแห้ง จำนวนเงินเบี้ยยังชีพที่ได้รับ ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และต้องการเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี สิ้นค้าราคาแพง น้ำมันแพง ด้านสังคม ผู้สูงอายุเข้าร่วมกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้าน ได้รับการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพ เช่น อบรมการแปรรูปถนอมอาหาร และต้องการให้จัดฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ เนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทาง ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย ตรวจเบาหวาน ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยมีเจ้าหน้าที่อนามัยให้บริการถึงหมู่บ้าน ผู้สูงอายุมีกิจกรรมออกกำลังกาย และต้องการให้บริการตรวจโรคของผู้สูงอายุควบคู่กับการจัดอบรมด้านสุขภาพอนามัย จัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมกิจกรรมงานวันผู้สูงอายุ การได้รับเบี้ยยังชีพ ทำให้มีกำลังใจและมีสุขภาพจิตที่ดี และต้องการให้จัดประเพณีรดน้ำคำหัวและวันผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหายังไม่รุนแรงมาก แต่ควรได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

งานวิจัยเรื่อง แนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการวิจัย R2R (routine to research) หรือ การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย โดยการศึกษาที่ใช้มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มาใช้เป็นกรอบแนวคิด โดยใช้ในกรอบของสภาพ การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านรายได้ด้านที่อยู่ อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และใช้ใน แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้าน สังคม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัย “แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive research)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 724 คน โดยแบ่งตามหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวน(คน)
1	บ้านวังการสูง	80
2	บ้านยาง	80
3	บ้านกุกระงุม	61
4	บ้านทุ่งนาคำ	111
5	บ้านสวนสวรรค์	33
6	บ้านคำกลางใหม่	84
7	บ้านคำกลาง	60
8	บ้านทากกเสียว	27
9	บ้านกุดปลาขาว	33
10	บ้านราชธานีอโศก	43
11	บ้านกุกระงุมใหม่	54
12	บ้านทุ่งพัฒนา	58
รวม		724

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุ่งใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 259 คน โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุ่งใหม่มีทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน เป็นจำนวน 259 คน ซึ่งได้จากการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และมีค่าความคลาดเคลื่อนประมาณ 0.05 (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548 : 327)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้มีค่าเท่ากับ (0.05)

จากสูตร แทนค่าได้

$$n = \frac{724}{1 + 724(0.05)^2}$$

$$n = \frac{724}{1 + 724(0.0025)}$$

$$n = 259 \text{ คน}$$

$$n = \frac{724}{2.81}$$

3.1.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การคำนวณสัดส่วนแบบแบ่งชั้นประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

โดยใช้สูตร (Nagtalon : 1983 : อ้างอิงในกิติพงษ์ ขัตติยะ 2538 : 9)

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน

n_1 = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

แทนค่าในสูตร เช่น บ้านวังกางสูง มีจำนวนผู้สูงอายุ 80 คน เท่ากับ

$$n_1 = \frac{259 \times 80}{724} = 29 \text{ คน}$$

ตารางที่ 3.2 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านวังการสูง	80	29
2	บ้านยาง	80	29
3	บ้านกุกระงุม	61	22
4	บ้านทุ่งนาคำ	111	40
5	บ้านสวนสวรรค์	33	12
6	บ้านคำกลางใหม่	84	30
7	บ้านคำกลาง	60	21
8	บ้านதாகกเสียว	27	10
9	บ้านกุคปลาขาว	33	12
10	บ้านราชธานีโศก	43	15
11	บ้านกุกระงุมใหม่	54	19
12	บ้านทุ่งพัฒนา	58	20
รวม		724	259

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ชนิดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ใช้เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

3.3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3.1.2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

3.3.1.3 สภาพปัญหาของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

3.3.1.4 แนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

3.3.1.5 ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามในตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบปลายปิด เป็นลักษณะให้เลือกตอบ (check list) ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา การศึกษาระดับสูงสุด อาชีพ และรายได้

แบบสอบถามในตอนที่ 3 และ 4 เป็นคำถามแบบปลายปิด เป็นลักษณะมาตรวัดแบบ Likert's Scale ซึ่งมีลักษณะของข้อความทั้งลักษณะในเชิงบวกและเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับสภาพปัญหา/ระดับแนวทาง	ข้อความเชิงบวก
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ คือ ระดับสภาพปัญหา/ระดับความเห็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาด้วยการหาพิสัย (range) ของชั้น ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมาย ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับสภาพปัญหา/ระดับความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับสภาพปัญหา/ระดับความคิดเห็น
1.00-1.80	น้อยที่สุด
1.81-2.60	น้อย
2.61-3.40	ปานกลาง
3.14-4.20	มาก
4.21-5.00	มากที่สุด

3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity)

การหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงในค่านี้อาษาที่ใช้ ความชัดเจนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และเมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน ได้นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.2 การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณลักษณะตรงตามคุณลักษณะของประชากรที่กำหนดในการศึกษาครั้งนี้ นำไปทดสอบกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ราย โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ ปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ จำนวน 12 หมู่บ้าน จำนวน 259 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว กำหนดรหัส และบันทึกข้อมูลลงบนเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษา แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 259 ชุด ได้ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน และได้รับคืน จำนวน 259 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่
- 4.3 สภาพปัญหาของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่
- 4.4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล บุ่งใหม่
- 4.5 ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 รองลงมา มีอายุระหว่าง 70-79 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและอยู่กับคู่สมรส จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 รองลงมา เป็นสถานภาพหม้าย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 92.70 รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร/ทำสวน/ทำไร่ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 รองลงมา รับจ้างทั่วไป

จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมามีรายได้ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0044 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n = 259)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	136	52.50
หญิง	123	47.50
อายุ		
60 -69 ปี	163	62.90
70 -79 ปี	88	34.00
80 ปีขึ้นไป	8	3.10
สถานภาพ		
โสด	0	0.00
สมรสและอยู่กับคู่สมรส	204	78.80
หม้าย	55	21.20
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	0	0.00
ศาสนา		
พุทธ	240	92.70
คริสต์	19	7.30
อิสลาม	0	0.00
การศึกษารับสูงสุด		
ไม่ได้รับการศึกษา	0	0.00
ประถมศึกษา	217	83.70
มัธยมศึกษา	34	13.10
อนุปริญญาประกาศนียบัตร	4	1.60
ปริญญาตรี	4	1.60
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n = 259)	ร้อยละ (100)
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพเพราะเจ็บป่วย	43	16.60
ไม่ได้ประกอบอาชีพเพราะอายุมาก ทำงานไม่ไหว	23	8.90
ไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำแต่งานบ้าน หรือต้องดูแลหลาน	49	18.90
เกษตรกรกรรม/ทำสวน/ทำไร่	54	20.90
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	40	15.40
รับจ้างทั่วไป	50	19.30
รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาท	111	42.90
5,001 – 10,000 บาท	109	42.00
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	39	15.10

4.2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

จากการศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สวัสดิการสังคมที่ อบต. จัดให้กับผู้สูงอายุ มีดังนี้

4.2.1 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

4.2.1.1 ด้านสุขภาพและการรักษา อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการด้านนี้ให้โดยตรง แต่ อบต. เป็นตัวกลางประสานให้ข้อมูลข่าวสารให้ผู้สูงอายุรับทราบ กล่าวคือ

- 1) เป็นตัวกลางประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ
- 2) เป็นผู้ประสานให้ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี
- 3) อบต. จัดโครงการ “แวนแก้วผู้สูงอายุ” เป็นโครงการที่ อบต. จัดทำขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพสายตาของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสายตา สามารถดำเนินการชีวิตประจำวันอย่างปกติ

4) อบต. ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด จัดการวางแผนสุขภาพเคลื่อนที่ อบต. บุ่งไหม เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านสาธารณสุข เช่น การตรวจสุขภาพ บริการทันตกรรม เพื่อคัดกรองสุขภาพ

4.2.1.2 ด้านรายได้ อบต. ได้จัดสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ และในการจ่ายเบี้ยยังชีพ ได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ 2 ทาง คือ ผู้สูงอายุมารับเบี้ยยังชีพด้วยตนเอง สำนักงาน อบต.บุ่งไหม และจ่ายโดยการโอนผ่านธนาคาร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ

4.2.1.3 ด้านที่อยู่อาศัย อบต. ไม่ได้จัดบริการนี้ และไม่มีหน่วยงานอื่นใดมาจัดสวัสดิการนี้ แต่ทางอบต. มีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยที่ทรุดโทรม

4.2.1.4 ด้านนันทนาการ ทางอบต. ได้มีการจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้กับผู้สูงอายุ โดยทาง อบต. เป็นผู้จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เช่น วันสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) มีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุเพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะเยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ และร่วมสร้างความสุขให้แก่ผู้สูงอายุ วันปีใหม่ วันพ่อ วันแม่ และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา ได้มีการจัดทำบุญตักบาตร เวียนเทียน

4.2.1.5 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการนี้ให้ แต่เป็นผู้ประสานงาน ในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบริการให้ผู้สูงอายุได้รับทราบ ซึ่งบริการที่ อบต. ได้ประสานงานให้ คือ การสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี โดยที่ อบต. แจงให้ลูกหลาน หรือญาติผู้สูงอายุที่เสียชีวิต นำหลักฐาน คือ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาใบมรณบัตร ของผู้เสียชีวิต มาส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ที่ อบต. เพื่อนำส่งหลักฐานทั้งหมดให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พิจิตร และอนุมัติเงิน จำนวน 2,000 บาท เพื่อนำมาประกอบพิธีศพ

และการนำเสนอผลการศึกษา สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุ่งไหม อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งเป็นการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง มีรายละเอียดดังนี้

4.2.2 การได้รับสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

4.2.2.1 ด้านสุขภาพและการรักษา

1) การอบรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 77.20 ได้รับการจัดสวัสดิการ และ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

2) การได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 ได้รับการจัดสวัสดิการ และ จำนวน 104คน คิดเป็นร้อยละ 40.10 ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

3) การได้รับการจัดบริการ ในโครงการ “แวนแก้วผู้สูงอายุ” พบว่า ผู้สูงอายุ จำนวน 79คน คิดเป็นร้อยละ30.50 ได้รับการจัดสวัสดิการ และจำนวน 180คน คิดเป็นร้อยละ 69.50ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

4) การได้รับบริการจากคาราวานสุขภาพเคลื่อนที่ อบต. บึงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 ได้รับการจัดสวัสดิการ และจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

4.2.2.2 ด้านรายได้ การได้รับสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพกับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้รับการจัดสวัสดิการ

4.2.2.3 ด้านนันทนาการได้รับบริการจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้กับ ผู้สูงอายุ ในวันผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60ได้รับการจัดสวัสดิการ และ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

4.2.2.4 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครองการได้รับการสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี พบว่า ผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 ได้รับการจัดสวัสดิการ และ จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 96.10ไม่ได้รับการจัดสวัสดิการ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละ สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงใหม่

การได้รับบริการสวัสดิการสังคม	จำนวน (คน) (n = 259)	ร้อยละ (100)
ด้านสุขภาพอนามัยและการรักษา		
1.การอบรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ		
จัด	200	77.20
ไม่จัด	59	22.80
2. การได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี		
จัด	155	59.90
ไม่จัด	104	40.10
3. การได้รับการจัดบริการ ในโครงการ “แวนแก้วผู้สูงอายุ”		
จัด	79	30.50
ไม่จัด	180	69.50
4. การได้รับบริการจากคาราวานสุขภาพเคลื่อนที่ อบต. บึงใหม่		
จัด	144	55.60
ไม่จัด	115	44.40
ด้านรายได้		
การได้รับสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพกับผู้สูงอายุ		
จัด	259	100.00
ไม่จัด	0	0.00

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละการได้รับบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ (ต่อ)

การได้รับบริการสวัสดิการสังคม	จำนวน (คน) (n = 259)	ร้อยละ (100)
ด้านนันทนาการ		
การได้รับบริการจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้กับผู้สูงอายุ		
จัด	105	40.60
ไม่จัด	154	59.40
ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง		
การได้รับการสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี		
จัด	10	3.90
ไม่จัด	249	96.10

4.3 สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

จากการศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีมี 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านผู้สูงอายุ ปัญหาด้านการบริการ ปัญหาด้านการประสานงาน และปัญหาด้านบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) ปัญหาด้านผู้สูงอายุ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.23
- (2) ปัญหาด้านการบริการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10
- (3) ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08
- (4) ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.07 ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลภาพปัญหาการจัดสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี รวมด้าน

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ปัญหาด้านผู้สูงอายุ	3.23	0.42	มาก
2. ปัญหาด้านการบริการ	3.10	0.46	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านการประสานงาน	3.08	0.49	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านบุคลากร	3.07	0.47	ปานกลาง

และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ เป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านผู้สูงอายุ

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านผู้สูงอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.23 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบรม. ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคม ให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และควรจะมีการจัดเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ ผู้สูงอายุขาดการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นในการจัดบริการสวัสดิการสังคม หรือโครงการอื่นๆ ที่ อบรม. จัดทำมีค่าเฉลี่ย 4.14 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปัญหาด้านผู้สูงอายุ								
1. ผู้สูงอายุขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดสวัสดิการสังคมหรือโครงการอื่นที่ อบต. จัด	156 (60.20)	20 (7.70)	53 (20.50)	22 (8.50)	8 (3.10)	4.14	1.18	มาก
2. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างผู้สูงอายุกับ อบต. ทำให้ผู้สูงอายุเสียสิทธิในการได้รับสวัสดิการ	20 (7.70)	33 (12.80)	20 (7.70)	79 (30.50)	107 (41.30)	3.03	0.85	ปานกลาง
3. สวัสดิการผู้สูงอายุที่ อบต. จัดให้ยังไม่ครอบคลุมถึงความต้องการที่แท้จริง	7 (2.70)	176 (68.00)	50 (19.30)	22 (8.50)	4 (1.50)	3.62	0.74	มาก
4. อบต. ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และควรจะมีการจัดเพิ่มเติม	79 (30.50)	152 (58.70)	28 (10.80)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.20	0.61	มาก
เฉลี่ย						3.23	0.42	มาก

4.3.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการบริการ

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการบริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทั่วถึงมีค่าเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือประเด็น การบริการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการบริการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปัญหาด้านการบริการ								
1. การบริการ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ	18 (7.00)	22 (8.50)	135 (52.10)	62 (24.00)	22 (8.50)	3.68	1.03	ปานกลาง
2. เจ้าหน้าที่ไม่มีความพร้อมในการให้บริการ	11 (4.30)	8 (3.10)	50 (19.30)	110 (42.50)	80 (30.90)	2.62	1.22	น้อย
3. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง	5 (2.00)	11 (4.20)	143 (55.20)	50 (19.30)	50 (19.30)	3.74	1.01	ปานกลาง
4. การให้บริการแก่ผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง	20 (7.70)	90 (34.80)	25 (9.70)	76 (29.30)	48 (18.50)	2.99	1.26	น้อย
5. สถานที่จัดกิจกรรม ไม่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้	0 (0.00)	56 (21.20)	115 (44.40)	14 (5.40)	74 (28.60)	3.57	1.13	ปานกลาง
เฉลี่ย						3.10	0.46	ปานกลาง

4.3.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการประสานงาน

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการประสานงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ในการให้บริการจัดสวัสดิการสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.71 รองลงมา คือ ขาดการประสานงานระหว่างอบต. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านการประสานงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปัญหาด้านการประสานงาน								
1. ขาดการประสานงานเพื่อนำนโยบายและแผน ไปปฏิบัติ	0 (0.00)	0 (0.00)	107 (41.30)	104 (40.20)	48 (18.50)	2.23	0.74	น้อย
2. ขาดการประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารในการให้บริการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	19 (7.30)	190 (73.40)	15 (5.80)	25 (9.70)	10 (3.90)	3.71	0.88	มาก
3. ขาดการประสานงานระหว่างอบต. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	32 (12.40)	40 (15.40)	133 (51.40)	54 (20.80)	0 (0.00)	3.19	0.90	ปานกลาง
4. ขาดการประสานงานในการติดตามประเมินผล	0 (0.00)	0 (0.00)	97 (37.50)	99 (38.20)	63 (24.30)	2.13	0.77	น้อย
เฉลี่ย						3.08	0.49	ปานกลาง

4.3.4 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านบุคลากร

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย3.07เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ3.71

ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ความเห็นต่อสภาพปัญหา (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปัญหาด้านบุคลากร								
1. เจ้าหน้าที่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ	19 (7.30)	190 (73.40)	15 (5.80)	25 (9.70)	10 (3.90)	3.71	0.88	มาก
2. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน	32 (12.40)	40 (15.10)	133 (51.50)	54 (20.80)	0 (0.00)	3.18	0.90	ปานกลาง
3. เมื่อเกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง	0 (0.00)	3 (1.60)	97 (37.50)	99 (38.20)	60 (24.30)	2.13	0.71	น้อย
4. เจ้าหน้าที่ไม่มีความคุ้นเคยกับผู้สูงอายุ	4 (1.60)	7 (2.70)	101 (39.00)	99 (38.20)	0 (0.00)	2.23	0.74	น้อย
5. เจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	14 (5.40)	22 (8.65)	136 (52.50)	87 (33.50)	0 (0.00)	2.87	0.82	ปานกลาง
เฉลี่ย						3.07	0.47	ปานกลาง

4.4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่

จากการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวทางการจัด 3 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.87

4.4.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกายพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45

4.4.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รวมด้าน

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านจิตใจ	3.87	0.30	มาก
2. ด้านร่างกาย	3.45	0.44	มาก
3. ด้านสังคม	3.44	0.47	มาก

และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงใหม่ เป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน และกลุ่มเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.17 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับความคิดเห็น (n= 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านจิตใจ								
1. ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจ	159 (61.40)	41 (15.80)	40 (15.40)	8 (3.10)	11 (4.20)	4.27	1.09	มากที่สุด
2. ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่ในให้คำปรึกษาและจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุ	4 (1.50)	120 (46.30)	81 (31.30)	54 (20.20)	0 (0.00)	3.29	0.80	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับความคิดเห็น (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านจิตใจ								
3. ควรมีการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการร่วมกับเยาวชนในชุมชน และกลุ่มเครือข่าย	88 (34.00)	144 (55.60)	15 (5.80)	8 (3.10)	4 (1.50)	4.17	0.79	มาก
4. ควรมีการจัดทัศนศึกษาตามแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศาสนสถานและหน่วยงานราชการอื่นๆ	21 (8.10)	147 (56.80)	91 (35.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.73	0.60	มาก
เฉลี่ย						3.87	0.30	มาก

4.4.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย

จากการศึกษาความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือควรมีการประกันสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือประเด็นควรมีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ทั่วถึงและเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ย 4.05 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับความคิดเห็น (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านร่างกาย								
1. ควรมีบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน	142 (54.80)	94 (36.30)	12 (4.60)	11 (4.20)	0 (0.00)	3.42	0.77	มาก
2. ควรมีบริการตรวจสุขภาพประจำปี	7 (2.70)	176 (68.00)	50 (19.30)	22 (8.50)	4 (1.50)	3.62	0.74	มาก
3. ควรมีบริการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลตามความเหมาะสม	8 (3.10)	71 (27.40)	129 (49.80)	51 (19.70)	0 (0.00)	3.41	0.76	ปานกลาง
4. ควรมีการประกันสุขภาพ	79 (30.50)	152 (58.70)	28 (10.80)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.20	0.61	มาก
5. ควรมีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ทั่วถึงและเป็นธรรม	75 (29.00)	114 (55.60)	25 (9.70)	7 (2.70)	8 (3.10)	4.05	0.87	มาก
6. ควรมีการจัดหาทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม	22 (8.50)	114 (44.00)	121 (46.70)	2 (0.80)	0 (0.00)	3.60	0.65	มาก
7. ควรมีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน	29 (11.20)	15 (5.80)	7 (2.70)	116 (44.80)	92 (35.50)	2.12	1.27	น้อย
เฉลี่ย						3.45	0.44	มาก

4.4.1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคม

จากการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือควรมีการจัดให้มี

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.73 รองลงมาคือ ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่างองค์กร ผู้สูงอายุ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการในการจัดสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ย 3.71 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับความคิดเห็น (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านสังคม								
1. ควรมีการจัดการอำนวยความสะดวกปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่หรือบริการสาธารณสุขอื่น	22 (8.50)	14 (5.40)	136 (52.50)	87 (33.60)	0 (0.00)	2.89	0.84	ปานกลาง
2. ควรมีการจัดบริการด้านศาสนกิจและบริการฌาปนกิจให้ผู้สูงอายุไร้ญาติ	32 (12.40)	40 (15.40)	133 (51.40)	54 (20.80)	0 (0.00)	3.19	0.90	ปานกลาง
3. ควรมีการจัดฌาปนกิจสงเคราะห์	29 (11.20)	50 (19.30)	131 (50.60)	32 (12.40)	17 (6.60)	3.16	1.00	ปานกลาง
4. ควรมีบริการด้านกฎหมายเพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาหรือดำเนินการทางคดีต่างๆหรือแก้ไขปัญหาครอบครัว	0 (0.00)	109 (42.10)	135 (52.10)	11 (4.20)	4 (1.50)	3.35	0.63	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ)

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับความคิดเห็น (n = 259)					\bar{X}	SD	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านสังคม								
5. ควรมีการจัดตั้งบริการทางสังคมเพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่ยากจน ขาดที่พึ่ง สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข	54 (20.80)	63 (24.30)	132 (51.00)	32 (12.40)	17 (6.60)	3.16	1.00	มาก
6. ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่างอบต.และผู้สูงอายุ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการในการจัดสวัสดิการ	19 (3.10)	180 (69.90)	50 (24.30)	10 (2.70)	0 (0.00)	3.71	0.54	มาก
7. ควรมีการจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	8 (3.10)	181 (69.90)	63 (24.30)	7 (2.70)	0 (0.00)	3.73	0.55	มาก
เฉลี่ย						3.44	0.47	มาก

4.5 ข้อเสนอแนะ

4.5.1 ข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุ

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ ให้ อบต. จัดอบรมฝึกอาชีพที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ หรือจัดให้มีการดูงานในท้องที่ต่าง ๆ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 รองลงมาคือ ควรให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (n = 230)	ร้อยละ (100)
1. อบต. ควรจัดอบรมฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ หรือจัดให้มีการดูงานในท้องที่อื่น ๆ	99	43.00
2. อบต. ควรให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ	66	28.70
3. อบต. ควรมีหอกระจายข่าว หรือวิทยุชุมชน เพื่อเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านที่เห็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เช่น การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ หรือสิทธิที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ	40	17.40
4. อบต. ควรมีกิจกรรมที่สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลในครอบครัว และชุมชนให้หลากหลายขึ้น	25	10.90

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 รองลงมามีอายุระหว่าง 70-79 มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและอยู่กับคู่สมรส จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 รองลงมาเป็นสถานภาพหม้าย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 92.70 รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร/ทำสวน/ทำไร่ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00

5.1.2 ผลการศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่

ผลการศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่ พบว่ามีทั้งหมด 5 ด้าน คือ

5.1.2.1 ด้านสุขภาพและการรักษา อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการด้านนี้ให้โดยตรง แต่ อบต. เป็นตัวกลางประสานให้ข้อมูลข่าวสารให้กับผู้สูงอายุได้รับทราบ กล่าวคือ

1) เป็นตัวกลางประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้า เข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

2) เป็นผู้ประสานให้ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี พบว่าผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

3) อบต. จัดโครงการ “แวนแก้วผู้สูงอายุ” พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

4) อบต. จัดบริการการดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

5.1.2.2 ด้านรายได้ อบต. จัดสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

5.1.2.3 ด้านนันทนาการ อบต. จัดบริการงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ในวันผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

5.1.2.4 ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการนี้ให้ แต่เป็นผู้ประสานงานในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบริการให้ผู้สูงอายุได้รับทราบ คือ เรื่องการสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี พบว่า ญาติผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ

5.1.3 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อสภาพปัญหาทั้ง 4 ด้าน เป็นดังนี้ คือ ปัญหาด้านผู้สูงอายุ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมากปัญหาด้านการบริการ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาด้านบุคลากร พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.4 ผลการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่

ผลการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม เป็นดังนี้ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ย 3.87 รองลงมาคือด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ย 3.45 และด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย 3.44

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านจิตใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน และกลุ่มเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย 4.17

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควรมีการประกันสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาคือ ประเด็นควรมีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ทั่วถึงและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.05

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ด้านสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดสวัสดิการ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ควรมีการจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.73 รองลงมาคือ ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่างองค์กร ผู้สูงอายุ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการในการจัดสวัสดิการ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่

ผลการศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไผ่ พบว่า มีการจัดสวัสดิการ 5 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ได้แก่ มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและประสานให้ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพประจำปี มีการจัดการวานสุขภาพเคลื่อนที่ ด้านรายได้ คือ อบต. ได้จัดสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ 2 ทาง คือผู้สูงอายุมารับเบี้ยยังชีพด้วยตนเอง ณ สำนักงาน อบต. บึงไผ่ และจ่าย โดยการโอนผ่านธนาคารเพื่อเป็นการ

อำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริดา ศรีของไทย (2553 : 36) ได้ศึกษาการบริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลตะโกละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จากผลการศึกษา การจัดสวัสดิการด้านสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ อบต. ได้จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมหรือศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยได้ให้บริการต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ บริการสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมความรู้ การให้บริการหน่วยเคลื่อนที่ เพื่อให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้นการจัดสวัสดิการสังคมเศรษฐกิจให้แก่ผู้สูงอายุ ได้เน้นเรื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อให้การสงเคราะห์เป็นเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ การ โอนเงินเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุผ่านบัญชีธนาคารให้ผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือน หรือเดินทางมารับเบี่ยงชีฟเดินทางมารับ ณ ส่วนการคลังของ อบต. ส่วนใหญ่ในด้านที่อยู่อาศัย อบต. ยังไม่มีการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ แต่ได้ให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านอยู่แล้ว ด้านนันทนาการ ได้มีการจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้กับผู้สูงอายุ โดยทาง อบต. เป็นผู้จัด ขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เช่น วันสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) มีการรณรงค์ คำหัวผู้สูงอายุเพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว สอดคล้องผลการศึกษาของเกรียง ไกร จรเอ็ก (2554 : 39) ได้ศึกษาเรื่องสวัสดิการของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอยะหริ่ง ใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ในด้านนันทนาการผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมกิจกรรมงานวันผู้สูงอายุ การได้รับเบี่ยงชีฟ ทำให้มีกำลังใจและมีสุขภาพจิตที่ดี และต้องการให้จัดประเพณีรดน้ำคำหัว และวันผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง อบต. ไม่ได้จัดสวัสดิการนี้ให้ แต่เป็นผู้ประสานงาน ในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับบริการให้ผู้สูงอายุ ได้รับทราบ ซึ่งบริการที่ อบต. ได้ประสานงานให้ คือ การสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี

ดิงที่ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545 : 541) กล่าวว่าผู้สูงอายุวัยสูงอายุมากในช่วงอายุ 80-89 ปี นี้จะเป็นช่วงปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนอายุช่วงนี้ต้อง มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น แต่ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยังกระตุ้นความมีสมรรถภาพในแง่ต่างๆ ตามวัย ผู้สูงอายุระยะนี้ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าวัยที่ผ่านมาและวัยสูงอายุมาก ๆ ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีอายุระดับนี้มีจำนวนค่อนข้างน้อย เป็นระยะที่มักมีปัญหาด้านสุขภาพมาก ผู้ที่อายุอยู่ในระดับนี้ควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องแข่งขัน ควรทำกิจกรรมที่ตนพอใจและอยากทำ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้ผ่านวิกฤตต่างๆ ของชีวิตมาแล้วด้วยดี อายุช่วงนี้เป็นช่วงแห่งความสุขสงบพอใจ ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากครอบครัว สังคมและรัฐ ทั้งนี้ต้องเป็นไป อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548) กล่าวว่า สวัสดิการสังคมเป็นระบบการจัดบริการทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

ของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

5.2.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ พบว่า สภาพปัญหามีอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือ และไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมให้ครอบคลุมกับความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิติประภา แก้วกระจ่าง (2550 : 44) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมชัดเจนมาก คณะกรรมการมีการวางแผนระเบียบ แต่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ความยุ่งยากของการทำงานตามโครงการ มีอยู่ในระดับยุ่งยากปานกลาง แต่ทำได้ตามแผนที่กำหนด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการ คือ ต้องการให้มีการส่งเสริมสวัสดิการด้านสุขภาพ ต้องการที่จะให้มีการอบรมและศึกษาคูงานให้มากขึ้น การประสานงานระดับพื้นที่มีการคัดเลือกผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้าน ชุมชน บางครั้งมีการคัดเลือกผลประโยชน์ทางการเมือง และเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การติดตามและการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด คือ ขาดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความล่าช้า ทั้งนี้ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนบริการด้านสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจมีการป้องกันการส่งเสริมสุขภาพ การวินิจฉัยโรคระยะเริ่มต้น รวมทั้งการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยให้ความสำคัญแก่พื้นที่ชนบทยากจน รวมทั้งการให้ความสำคัญแก่สุขภาพผู้สูงอายุ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำในระบบบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน เร่งรัดการเผยแพร่ความรู้สาธารณสุขขั้นมูลฐาน ทั้งในเมืองและชนบท เนื่องจากผู้สูงอายุ ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วม เป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุด ขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่ประสบความทุกข์ยากต้องได้รับการเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน สังคม และรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ปัญหาด้านบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง และการบริการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มนัส ศรีศักดิ์ (2552 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี เพื่อทราบวิธีการ ดำเนินการจัดสวัสดิการ เพื่อทราบปัญหาการจัดสวัสดิการ และเพื่อทราบถึงแนวทางในการจัด สวัสดิการ ในเรื่องของปัญหา อุปสรรค ของการจัดสวัสดิการสังคม เกิดจากความไม่ทั่วถึงและ ไม่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ งบประมาณมีจำกัด ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการให้บริการ ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานนั้นขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการคิด ตัดสินในเรื่องสวัสดิการสังคม ประชาชนในชุมชนขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการสังคม ครอบครัวยุ ในชุมชนไม่สนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกมาร่วมกิจกรรม

5.2.3 ผลการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลนุ่งไหม

จากสภาพปัญหาด้านผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นด้านที่เป็นปัญหามากที่สุด และข้อเป็น ปัญหามากที่สุด คือ อดบ. ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และควรจะมีการจัดเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยจึงได้แบ่งแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เป็น 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม และด้านที่ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดมากที่สุด คือ ด้านจิตใจ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่ม ในการทำกิจกรรมตามความสนใจสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรรณษา บุญอ้อม (2551 : 34) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาสภาพความจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ จำนวน 36 คน เพื่อนำข้อมูล มาวิเคราะห์และผลการวิจัยแบ่งเป็น สภาพความจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการ สังคมด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพไม่แข็งแรง เมื่อเจ็บป่วยไปหาหมอที่สถานี อนามัยหรือโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ด้านรายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ บางส่วนได้จาก ลูกหลาน บางส่วนได้จากการรับจ้าง ซึ่งรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงมีความต้องการ การบริการสวัสดิการเป็นอย่างมาก ด้านที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเอง มีขนาด พอดี ส่วนใหญ่เป็นบ้านเก่าหรือกลางเก่ากลางใหม่ แต่ยังมีสภาพแข็งแรง และด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุที่อยากจน ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ กลุ่มนี้จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ของกลุ่มชมรม

ผู้สูงอายุและความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพทุกคน แต่ภาครัฐสามารถจัดเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุในจำนวนจำกัดเนื่องจากคิดเงื่อนไขในเรื่องหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ จึงขอให้ภาครัฐพิจารณาการดำเนินคัดเลือกผู้รับบริการอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม บริการด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุต้องการให้มีหน่วยบริการเคลื่อนที่ และการตรวจสุขภาพประจำปี ส่วนบริการอาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ด้านบริการชมรมผู้สูงอายุ ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ และด้านบริการเพื่อนบ้านและชุมชน ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสจำนวนมากต้องการได้รับบริการจากเพื่อนบ้าน ทั้งช่วยเหลือเรื่องอาหารการกิน การดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย การพาไปส่งโรงพยาบาล การช่วยซ่อมแซมบ้าน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุ

5.3.1.1 อบต. ควรจัดอบรมฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ หรือจัดให้มีการดูงานในท้องที่ต่างๆ

5.3.1.2 อบต. ควรให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

5.3.1.3 อบต. ควรมีหอกระจายข่าว หรือวิทยุชุมชน เพื่อเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เช่น การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ หรือสิทธิที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

5.3.1.4 อบต. ควรมีกิจกรรมที่สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลในครอบครัว และชุมชนให้หลากหลายขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

5.3.2.1 ด้านร่างกายควรมีการส่งเสริมด้านสุขภาพให้มากขึ้น โดยการมีบริการประกันสุขภาพ และบริการตรวจสุขภาพประจำปีให้ผู้สูงอายุ พร้อมกับการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.3.2.2 ด้านจิตใจ ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุ โดยเน้นควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจและการจัดกิจกรรมนั้นควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน และกลุ่มเครือข่าย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้สูงอายุ เยาวชน และคนในชุมชน และการเห็นคุณค่าในผู้สูงอายุ

5.3.2.3 ด้านสังคม ควรให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการในการจัดสวัสดิการ

5.3.3 ข้อเสนอแนะจากในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมเชิงนโยบายของผู้ด้อยโอกาสอื่นในสังคม ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาและแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเมืองกับชนบท เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมพื้นที่เมืองและชนบท

5.3.3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์. แผนประชาสัมพันธ์แม่บทฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530 - 2534. กรุงเทพฯ :

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย, 2530.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. มาตรฐานการส่งเสริมผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ :

กระทรวงมหาดไทย, ม.ม.ป.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิส, 2553.

เกรียงไกร จรเอ็ก. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลค้อทอง อำเภอ

เขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

เกษม แก่นบุญ. แนวทางในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองบอน อำเภอ

บ่อไร่ จังหวัดตราด. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนสูงอายุ

แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564). กรุงเทพฯ : เพ็ญเทพวานิสย์, 2553.

คมนา อรรถวิทยากุล. การบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะลุง.

การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.

จตุพร ดันเส้า. การจัดการเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

2551.

จรินทร์ภรณ์ หนูสม. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองจังหวัด

พัทลุง. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

จินดา ถนอมรอด. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา

จังหวัดชลบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.

ชวนพิศ เลิศประเสริฐ. การขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วน

ตำบลบ้านกอก อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. การค้นคว้าอิสระปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- จูติรัตน์ คิศจโยธิน. บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน
กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต :
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ณัฐพงศ์ อนุวัตรชรรยง. การเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ
ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- ทศพร เจริญญา. การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโสม
อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- ทิพวรรณ สารีธา. แนวทางการพัฒนาการให้สวัสดิการผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยใหญ่ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. การค้นคว้าอิสระปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล และ นุชนาฏ. กลไกบริหารระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ม.ป.ป.
- นารีรัตน์ วิจิตมนตรี และสาวิตรี ทานาศิลป์. การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการจัดสวัสดิการ
ผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ
(สสส.), ม.ป.ป.
- นิตประภา แก้วกระจ่าง. การประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุใน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- บาว นาคกร. การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุของอปท. <http://www.thaihealth.or.th/node/7836>.
 พฤศจิกายน, 2552.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows. กรุงเทพฯ :
 บริษัท เอช.เอ็น.กรุ๊ป จำกัด, 2548.
- ปิ่นณวิษฐ์ รุ่งเรืองวรรณท์. การดำเนินงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในอำเภอบ้านธิ
จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2551.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พรอนันต์ กิตติมั่นคง. การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2547.
- มนัส ศรีศักดิ์. การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี
การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2552.
- มลฤดี ศรีสุข. การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี.
ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- มะกรีย์ ยูโษะ. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเอ อำเภอกองปี่นัง
จังหวัดยะลา. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- มาลินี วงษ์สิทธิ์ และคณะ. โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล ให้บริหารและกิจกรรม
ต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและผู้สูงอายุ ตำบลแม่สา อำเภอมะแมริม
จังหวัดเชียงใหม่. สถาบันประชากรศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2552. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ทีคิวพี จำกัด, 2552.
- ระพีพรรณ คำหอม. สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย Social Welfare in Thai Society. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2549.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนา
พานิช, 2532.
- ศรายุทธ โสมะทัต. (2552). การได้บริการด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา.
การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2552.
- ศราวุธ ไชยทองพันธ์. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ศิริดา ศรีของไทย. การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลตะโละกาโปรี อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.
- สมนึก แสงเขียว. การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของรัฐเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- สายสวาท เกตราสุวรรณ.(2542). ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- สุทิน อ่อนอุบล. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- สุธีรา นุ้ยจันทร์. การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- สุพรรณษา บุญอ้อม. ความต้องการบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- อนันท์ นิลเลิศ. การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- อุซุกร เหมือนเดช. ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2553.
- อุบล วัฒนศักดิ์ภูบาล. การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเขา อำเภอนนทบุรี จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการศึกษาอิสระ
เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นข้อมูลประกอบการทำการศึกษาอิสระ (Independent Study) หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. แบบสอบถามนี้ ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ จำนวน 259 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 9 หน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
 - 2.2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
 - 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
3. แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น 5 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
 - ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
 - ตอนที่ 4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
 - ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

เพื่อประสิทธิภาพและความสมบูรณ์ในการวิจัยครั้งนี้ โปรดให้ข้อมูลให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และข้อมูลในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ขอขอบพระคุณทุกท่าน
นางสาวรุจิราพร ศรีพิทักษาร
ผู้วิจัย

แบบสอบถามผู้สูงอายุ
เรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่
อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

.....
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงลงในช่องว่าง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. ปัจจุบันอายุ ปี
3. สถานภาพ 1. โสด 2. สมรสและอยู่กับคู่สมรส
 3. หม้าย 4. หย่าร้าง / แยกกันอยู่
4. ศาสนา 1. พุทธ 2. คริสต์
 3. อิสลาม 4. อื่นๆ ระบุ
5. การศึกษาระดับสูงสุด 1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษา 4. อนุปริญญา / ประกาศนียบัตร
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ เพราะเจ็บป่วย
 2. ไม่ได้ประกอบอาชีพ เพราะอายุมาก ทำงานไม่ไหว
 3. ไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่ทำงานบ้าน หรือต้องดูแลลูกหลาน
 4. เกษตรกรรม/ทำสวน/ทำไร่
 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 6. รับจ้างทั่วไป
 7. อื่นๆ ระบุ
7. รายได้จากการประกอบอาชีพ รวมทั้งเงินที่ได้รับจากแหล่งอื่น เฉลี่ยเดือนละ บาท

ตอนที่ 2 สภาพการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

คำชี้แจง ให้เลือกสวัสดิการสังคม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับการจัดสวัสดิการ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่ที่มีให้กับผู้สูงอายุ

1. อบต. บึงใหม่ ได้จัดทำสวัสดิการให้ ให้ใส่ ✓ ลงช่อง “จัด”
2. อบต. บึงใหม่ ไม่ได้จัดสวัสดิการให้ ให้ใส่ ✓ ลงช่อง “ไม่จัด”

ประเด็น	จัด	ไม่จัด
1. ด้านสุขภาพและการรักษา		
1.1 เป็นตัวกลางประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ		
1.2 เป็นผู้ประสานให้ผู้สูงอายุได้รับข่าวสารในการตรวจสุขภาพ ประจำปี		
2. ด้านรายได้		
การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ		
3. ด้านนันทนาการ		
การจัดงานรื่นเริงในวันหยุดนักขัตฤกษ์ให้กับผู้สูงอายุวันสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) และ วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา		
4. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง		
การได้รับการสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี		

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่

คำชี้แจง ให้ท่านเลือก โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ซึ่งสภาพปัญหาของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ปัญหาด้านผู้สูงอายุ
2. ปัญหาด้านการบริการ
3. ปัญหาด้านการประสานงาน
4. ปัญหาด้านบุคลากร

1. ปัญหาด้านผู้สูงอายุ

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผู้สูงอายุขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดสวัสดิการสังคม โครงการอื่นๆ ที่ อบต. จัดทำ					
2. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างผู้สูงอายุกับ อบต. ทำให้ผู้สูงอายุเสียสิทธิในการได้รับสวัสดิการ					
3. สวัสดิการผู้สูงอายุที่ อบต. จัดให้ยังไม่ครอบคลุมถึงความต้องการที่แท้จริง					
4. อบต. ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมให้ตรงกับตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และควรจะมีการจัดเพิ่มเติม					

2. ปัญหาด้านการบริการ

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. การบริการไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้สูงอายุ					
2. เจ้าหน้าที่ไม่มีความพร้อมในการ ให้บริการ					
3. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง					
4. การให้บริการแก่ผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง					
5. สถานที่จัดกิจกรรม ไม่สามารถ รองรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้					

3. ปัญหาด้านการประสานงาน

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ขาดการประสานงานเพื่อนำ นโยบายและแผน ไปปฏิบัติ					
2. ขาดการประชาสัมพันธ์และการ ติดต่อสื่อสารในการให้บริการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ					
3. ขาดการประสานงานระหว่าง อบต. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4. ขาดการประสานงานในการ ติดตามประเมินผล					

4. ปัญหาด้านบุคลากร

สภาพปัญหาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบึงใหม่	ระดับสภาพปัญหา				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. เจ้าหน้าที่มี งบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ					
2. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน					
3. เมื่อเกิดปัญหา เจ้าหน้าที่ไม่ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง					
4. เจ้าหน้าที่ไม่มีความคุ้นเคยกับ ผู้สูงอายุ					
5.เจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน					

ตอนที่ 4 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงไหม

คำชี้แจง ให้ท่านเลือก โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ซึ่งแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านสังคม

1. ด้านร่างกาย

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงไหม	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ควรมีบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน					
2. ควรมีบริการตรวจสุขภาพประจำปี					
3. ควรมีบริการช่วยเหลือการรักษา พยาบาลตามความเหมาะสม					
4. ควรมีการประกันสุขภาพ					
5. ควรมีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ ทั่วถึงและเป็นธรรม					
6. ควรมีการจัดหาทุนประกอบ อาชีพที่เหมาะสม					
7.ควรมีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริม สวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน					

2. ด้านจิตใจ

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงไผ่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการ ทำกิจกรรมตามความสนใจ					
2. ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการ ผู้สูงอายุเพื่อเป็นสถานที่ใน การให้คำปรึกษาและจัด กิจกรรมของผู้สูงอายุ					
3. ควรมีการจัดกิจกรรม นันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน และกลุ่มเครือข่าย					
4. ควรมีการจัดทัศนศึกษา ตาม แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศาสนสถานและหน่วยงาน ราชการอื่นๆ					

3. ด้านสังคม

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบึงไหม	ระดับความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ควรมีการจัดการอำนวยความสะดวก สะควกปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุใน อาคารสถานที่ หรือบริการ สาธารณอื่น					
2. ควรมีการจัดบริการด้าน ศาสนกิจและบริการฌาปนกิจ ให้ผู้สูงอายุไร้ญาติ					
3. ควรมีการจัดฌาปนกิจสงเคราะห์					
4. ควรมีบริการด้านกฎหมาย เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือดำเนินการทางคดีต่างๆ หรือแก้ไขปัญหาครอบครัว					
5. ควรมีการจัดตั้งบริการทาง สังคมเพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ที่ยากจน ขาดที่พึ่ง สร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่ดีและดำเนินชีวิต ได้อย่างเป็นสุข					
6. ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่าง อบต.และผู้สูงอายุ เพื่อรับฟัง ความคิดเห็น ปัญหา และความ ต้องการในการจัดสวัสดิการ					
7. ควรมีการจัดให้มีอาสาสมัคร ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวรุจิราพร ศรีพิทยากร
วัน เดือน ปีเกิด	15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527
ที่อยู่ปัจจุบัน	14/1 ถนนเทศบาล 24 ตำบลวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2541 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2550
อาชีพปัจจุบัน	ธุรกิจส่วนตัว

